

LATVIJA UNIVERSITĀTE
Ekonomikas un vadības fakultāte
Vadīzinību katedra

Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides analīze un pašvaldības loma tās attīstībā

Ķekavas county Business environment analysis and the role of Local government
in its development

BAKALaura DARBS

Autors: **Vadības zinību bakalaura**
Studiju programmas
Organizāciju vadība
Studiju virziena
5. kursa studente
Signija Pupurāne
VadZ040124

Darba vadītājs: Jānis Vitkovskis
Dr. oec., asoc. profesors

Rīga 2009

ANOTĀCIJA

Lai nodrošinātu stabilu Ķekavas novada sociāli ekonomisko pamatu, svarīgs priekšnosacījums ir uzņēmējdarbības attīstība, un kā viens no galvenajiem veiksmīgas uzņēmējdarbības faktoriem ir jāmin pašvaldības sniegtais atbalsts uzņēmējdarbības veicināšanā.

Bakalaura darba mērķis ir izstrādāt priekšlikumus uzņēmējdarbības veicināšanai Ķekavas novadā.

Darba laikā iegūtie rezultāti liecina, ka kopumā uzņēmējdarbības vide Ķekavas novadā ir vērtējama pozitīvi, jo tajā ir labvēlīgi priekšnoteikumi uzņēmējdarbības attīstībai - attīstītu infrastruktūru un stratēģiski izdevīgu atrašanās vieta, taču negatīvi vērtējams ir pašvaldības sniegtais atbalsts un zemā aktivitāte uzņēmējdarbības vides uzlabošanā.

Darba apjoms bez pielikumiem ir 62 lapas, tas sastāv no 3 nodaļām un 8 apakšnodaļām. Darbā ir iekļauta 2 tabulas un 23 attēli. Darba izgatavošanai izmantoti 31 literatūras avots un pievienoti 4 pielikumi.

ANNOTATION

To ensure stable socio-economic base in Çekavas County, it is important to develop business in this area. And one of the key factors of successful business is support of local government.

The Aim of this Bachelor's work is to give proposals how to promote entrepreneurship in Çekava.

The results of questionnaire show that the overall business environment in Çekavas County is assessed positively. There are favorable conditions for business development - developed infrastructure and a strategically advantageous location. But some things are also negatively assessed e.g. the support provided by the municipality and the low activity of improving the business environment.

The amount of work without attachments is 62 pages; it consists of 3 sections and 8 subsections. The paper includes 2 tables and 23 pictures. Thirty literature sources are used and 4 attachments are added.

SATURS

IEVADS	5
1. UZŅĒMĒJDARBĪBAS TEORĒTISKIE ASPEKTI.....	7
1.1. Uzņēmējdarbības būtība un funkcijas.....	7
1.2. Uzņēmējdarbības vidi ietekmējošie faktori	8
1.3. Uzņēmējdarbību atbalstošās institūcijas	10
2. ĶEKAVAS NOVADA SOCIĀLAIS UN EKONOMISKAIS RAKSTUROJUMS.....	19
2.1. Ķekavas novada vispārējais raksturojums	19
2.2. Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides raksturojums	21
3. ĶEKAVAS NOVADA UZŅĒMĒJU UN IEDZĪVOTĀJU APTAUJAS ANALĪZE	26
3.1. Uzņēmējdarbības vides vērtējums	26
3.1.1. Uzņēmējdarbību ietekmējošie faktori.....	31
3.1.2 Uzņēmējdarbības konkurētspējas priekšrocības.....	33
3.1.3. Uzņēmumu savstarpējā un pašvaldības sadarbība.....	36
3.1.4. Starptautiskā sadarbība un attīstības plānošanas nozīme	38
3.2. Iedzīvotāju viedoklis par uzņēmējdarbības vidi	39
3.2.1. Iedzīvotāju aktivitāte uzņēmējdarbības veicināšanā	41
3.3. Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides SVID analīze.....	44
Secinājumi	56
Priekšlikumi.....	58
Izmantotās literatūras un avotu saraksts	60
Pielikumi.....	63
1. pielikums. Likumā noteiktās pašvaldību funkcijas	64
2. pielikums. Uzņēmēju aptaujas anketas paraugs	65
3. pielikums. Iedzīvotāju aptaujas anketas paraugs.....	70
4. pielikums. No 2007. – 2013.gadam pieejami ES fondu finansējumi	72

IEVADS

Veiksmīga uzņēmējdarbības attīstība ir viens no galvenajiem darba tirgus priekšnosacījumiem, kas, savukārt, veicina nodarbinātību un labklājības pieaugumu. Uzņēmējdarbības attīstība ir iespējama tikai tai atbilstošā vidē un, vērtējot novada līmenī, pašvaldība ir tā, kuras pienākumos ietilpst sekmēt uzņēmējdarbību savā administratīvajā teritorijā un veicināt nodarbinātības attīstību.

Šajā laikā jo īpaši būtiski ir uzturēt dialogu un sadarbību starp pašvaldību un uzņēmējiem, tādā veidā veidojot stabilu ekonomisku pamatu novada attīstībai, taču galvenā problēma ir tā, ka ekonomiskās situācijas ietekmē ir samazinājusies uzņēmēju aktivitāte, kā rezultātā sarūk Ķekavas novada sociālais budžets, līdz ar to, tiek kavēta visa novada sociāli ekonomiskā attīstība.

Bakalaura darba **mērķis** ir izstrādāt priekšlikumus uzņēmējdarbības veicināšanai Ķekavas novadā.

Mērķa sasniegšanas nolūks autors darba gaitā risina šādus **uzdevumus**:

- apkopo Ķekavas novada uzņēmējdarbības vidi raksturojošos rādītājus un pieejamo statistikas informāciju;
- izvērtē uzņēmējdarbību ietekmējošos faktorus Ķekavas novadā;
- veic Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides SVID analīzi;
- laika posmā no 2009.gada oktobra līdz 2009.gad novembrim veic Ķekavas novada uzņēmēju un iedzīvotāju anketēšanu;
- noskaidro vietējo uzņēmējdarbības ekspertu viedokli;
- analizē Ķekavas novada pašvaldības lomu uzņēmējdarbības attīstības veicināšanā;

Realizējot darba uzdevumus, tika izmantotas sekojošas pētījumu metodes:

- salīdzināšanas metodes, lai noteiktu Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides rādītājus attiecībā pret citiem novadiem dažādos laika periodos;
- praktiskās pētījuma metodes, lai konstatētu Ķekavas novada uzņēmējdarbības vidi raksturojošus rādītājus;
- tabulas un grafiskās metodes, lai vizuāli attēlotu pētījuma faktus un rezultātus;
- individuālās intervijas, lai noskaidrotu ekspertu viedokli;

- paša izpildāmas anketas internetā, lai apzinātu Ķekavas novada uzņēmēju un iedzīvotāju viedokļus;

Lai veiktu bakalaura darba pētījumu, tika izmantoti tādi avoti kā speciālā literatūra, Latvijas Republikas likumi, zinātniskie raksti, valsts statistikas dati, periodiskie izdevumi un interneta resursi.

Bakalaura darba noteikta apjoma ietvaros netiek aplūkoti un padziļināti analizēti citu novadu uzņēmējdarbības vidi raksturojošie rādītāji, kā arī tie netiek salīdzināti ar Ķekavas novada rādītājiem.

1. UZŅĒMĒJDARBĪBAS TEORĒTISKIE ASPEKTI

1.1. Uzņēmējdarbības būtība un funkcijas

Uzņēmējdarbības un uzņēmēja jēdzienu mūsdienu nozīmē pirmo reizi minēja angļu ekonomists Ričards Kantiljons, kurš izteica domu, ka uzņēmējs ir cilvēks, kurš darbojas riska apstākļos. Angļu zinātnieks Ādamss Smits principā šādam apgalvojumam piekrita, taču vairāk uzmanības veltīja paša uzņēmēja raksturojumam. Pēc viņa domām, kā kompensācija par darbību riska apstākļos bija peļņa, tāpēc uzskatīja, ka **uzņēmējs ir** tas, kurš pats plāno un organizē ražošanu, īsteno iespēju gūt ienākumus, kā arī rīkojas ar iegūtajiem ienākumiem no savas darbības, savukārt **uzņēmējdarbība ir** tāda darbība, kas saistīta ar līdzekļu ieguldīšanu peļņas iegūšanai, pamatojoties uz personīgā izdevīguma un sabiedriskā labuma saskaņošanu. Uzņēmējdarbība pēc būtības ir ļoti spēcīga sabiedriskās dzīves virzītāja un tās attīstību nosaka tirgus attiecību stāvoklis un ekonomiskais stāvoklis valstī kopumā. Lai uzņēmējdarbība spētu attīstīties, tai ir nepieciešama stabila likumdošana, kas regulē finanšu un kredītu politiku, investīcijas un nodokļus [10, 7.lpp]

Kā galvenā **uzņēmējdarbības funkcija** ir cilvēku vajadzību apmierināšana, bet galvenais **uzņēmējdarbības subjekts** ir uzņēmējs. Jāņem vērā, ka uzņēmējs sadarbojas ar tādiem subjektiem kā patērētāji, kuri ir uzņēmēja pakalpojumu patērētāji, valsts, kas dažādās situācijās var būt kā atbalsts vai kā drauds, darbinieki, kas ir darbaspēks, lai uzņēmējs spētu realizēt savas idejas. Uzņēmējdarbībai ir raksturīgas šādas pazīmes:

- Jebkurš uzņēmējs ir brīvs savu lēmumu pieņemšanā tiesisko normu robežās;
- Galvenais uzņēmējdarbības mērķis ir maksimāli liela peļņas gūšana, vienlaikus apvienojot savas personiskās intereses ar sabiedrības interesēm;
- Veicot jebkurus pamatotus aprēķinus, uzņēmējs nevar izvairīties no nenoteiktības, līdz ar to, risks paliek [10, 8.lpp];

Īpaši nozīmīga loma uzņēmējdarbības vides attīstībā ir mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) ¹ attīstībai, ko atzīst arī Eiropas Savienība, taču uzsākot vai paplašinot savu darbību, MVU saskaras ar četrām galvenajām problēmām:

¹ Ekonomiski aktīvie uzņēmumi atbilstoši nodarbināto skaitam tiek dalīti trijās grupās: ar nodarbināto skaitu līdz 49 cilvēkiem (mazie uzņēmumi), no 50 – 249 (vidējie uzņēmumi) un vairāk par 250 cilvēkiem (lielie uzņēmumi).

- uzņēmējdarbības uzsācējiem nepieciešamā kompetence un relatīvi dārgās konsultāciju izmaksas;
- darbaspēka pieejamība, kas būtiski ietekmē uzņēmuma pozīcijas konkurences cīņā un izaugsmes iespējas;
- nepietiekama informācijas pieejamība par potenciālajiem sadarbības partneriem un tirgu;
- lai nodrošinātu uzņēmuma attīstību un izaugsmi, ir nepieciešami atbilstoši finanšu resursi, kuru pieejamība MVU ir ierobežota [10, 23.lpp];

Šobrīd Latvijā tiek piedāvāts ierobežots finanšu resursu loks uzņēmējdarbības uzsākšanai, jo vairākums banku šobrīd visus resursus ir koncentrējušies uz kredītu piedziņu, nevis jaunu kredītu izsniegšanu.

1.2. Uzņēmējdarbības vidi ietekmējošie faktori

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana valstī ir viens no galvenajiem pozitīvu ekonomisko rādītāju priekšnosacījumiem, taču jāņem vērā, ka jebkura sistēma spēj funkcionēt tikai noteiktā vidē. Lai uzņēmums spētu darboties sekmīgi un nenonāktu līdz situācijai, kad kāds cits uzņēmums labāk spēj apmierināt pircēju vēlmes, tā stratēģijai jāattīstās atbilstošā vidē un jāspēj izsekot vides izmaiņām. Analizējot uzņēmuma vidi, kurā notiek konkrētu lēmumu pieņemšana un kurai ir nozīme kopējā uzņēmējdarbības vides attīstībā, svarīgi ņemt vērā iekšējo vidi ietekmējošus faktoros [11]:

- mērķi;
- darbiniekus;
- organizācijas struktūru;
- darba kultūru;
- tehnoloģijas;

Šobrīd, kad valsts ekonomiskā situācija strauji mainās, jāņem vērā, ka uzņēmējdarbības vide ir nestabila un katram uzņēmumam, kas piedalās uzņēmējdarbības vides veidošanā, ir jāpazīst apkārtējā vide un tai raksturīgās izmaiņas, jāspēj tai pielāgoties un paredzēt neveiksmes, lai no tām izvairītos. Ārējā vide ietver visus tos spēkus, kas tieši vai netieši ietekmē ikvienu uzņēmumu savā nozarē. Svarīgākie ārējo vidi ietekmējošie faktori ir [7]:

- demogrāfiskie faktori;
- politiskie faktori;

- sociālie un kultūras faktori;
- makroekonomiskie faktori;
- tehnoloģiju attīstība;
- globalizācija;

Uzņēmumam ir jāņem vērā, ka tieši iedzīvotāji konkrētajā reģionā ietekmē ikviena uzņēmuma darbaspēku, cilvēku resursus un kopējo uzņēmuma izaugsmi. Būtiski ir ņemt vērā arī politiskos faktorus, jo ar spēkā esošo likumdošanu gan valsts, gan pašvaldība var ievērojami ietekmēt uzņēmumu attīstību. Ne mazāk svarīgi ir sociālie un kultūras faktori, kas nosaka vērtības un citas raksturīgas iezīmes, kas atšķir dažādas sociālās grupas. Uzņēmumam pastāvīgi jābūt informētam par sabiedrības sociālo un kultūras faktoru izmaiņām, jāpārzina dažādu darbinieku morālās vērtības, lai spētu izprast darbaspēka mainīgās prasības [9].

Pēc autora domām, šobrīd visbūtiskākais ir makroekonomiskais faktors, kuru nosaka iekšzemes kopprodukts, aizdevumu procentu likmes, inflācija un citi rādītāji. Šī brīža valsts ekonomiska situācija būtiski ietekmē uzņēmējdarbības vidi gan valstī kopumā, gan atsevišķos reģionos, tāpēc uzņēmumam noteikti ir jāņem vērā šis faktors, veicot uzņēmuma attīstības plānošanu.

Protams, lielu ietekmi uz uzņēmumu atstāj daudzie tehnoloģiskie sasniegumi [8], kas ir būtiski izmainījuši konkurētspēju. Jauno tehnoloģiju ieviešana ļauj padarīt ražošanas procesu automatizētu, kā rezultātā uzņēmumam tiek dota iespēja optimāli izmantot resursus.

Būtisku lomu uz uzņēmējdarbības vidi atstāj globalizācijas process - lai gan pamatā tas rada jaunas iespējas un inovācijas, uzņēmumiem nākas saskarties ar tādiem draudiem kā ārvalstu uzņēmumu konkurence, kas ir spējīgi to pašu produktu saražot daudz efektīvāk, izmantojot gan jaunāko tehnoloģiju, gan lētākā darbaspēka priekšrocības.

Pēc autora domām, kā svarīgs priekšnosacījums nozares attīstībai un, līdz ar to, uzņēmējdarbības vides attīstībai, ir jāmin uzņēmumu konkurētspējas priekšrocības, jo tieši uzņēmuma darbībā tām ir būtiska nozīme. Konkurētspējas priekšrocību definīcijas ir dažādas un visprecīzākā, pēc autora domām, skan šādi „konkurētspējīgā priekšrocība ir vērtību veidojošās darbības un resursi, kas nodrošina rentabilitāti virs vidējā rentabilitātes līmeņa nozarē un spēj to saglabāt daudzu gadu garumā, ir ilgtspējīga” [15].

Viens no galvenajiem konkurētspējīgu priekšrocību avotiem, ir uzņēmumu iekšējie resursi un prasmes, turklāt, ir svarīgi, lai uzņēmuma pamat prasmes tiktu veidotas par atšķirīgām prasmēm, kas palielina uzņēmuma preces vai pakalpojuma vērtību, lai tās būtu unikālās un pārākas par konkurentiem, lai tās varētu izmantot jaunu produktu radīšanā un lai tās būtu grūti atdarināmas. Kā arī, uzņēmumam jāsaprot, ka tas ar savu darbību nespēj apmierināt visu patērētāju vēlmes, bet var būt speciālists tikai savā nozarē, līdz ar to, ir jānosaka uzņēmuma veiksmes faktori. Viens no tādiem ir uzņēmuma salīdzināšanas, t.i., salīdzināšana ar nozares uzņēmumiem vai salīdzināšana ar veiksmīgiem piemēriem. Lai uzņēmums spētu attīstīt savas konkurētspējas priekšrocības, tam ir jāizvērtē tādi faktori kā efektivitāte, kvalitāte, jaunievedumi un klientu vēlmju apmierinājums, kā arī jāsaprot, kāda darbība nodrošinās attiecīgās priekšrocība attīstību. Biznesa vadības maģistrs Jānis Caune uzskata, ka šajā situācijā ir jāizmanto šādi soļi [15]:

- ir jānoskaidro, kāda ir uzņēmējdarbības līmeņa stratēģija uzņēmumos;
- atkarībā no uzņēmējdarbības līmeņa stratēģijas, ir jānosaka veiksmes faktoros stratēģijas realizācijai;
- jānoskaidro, vai attiecīgie nozares veiksmes faktori atbilst tiem, kas raksturo tos nozarē;
- ņemot vērā izvēlētos veiksmes faktoros, jāanalizē, kādi produkti ir būtiskākie uzņēmējdarbības stratēģijai;
- ir jānoskaidro, kas ir tie resursi un prasmes, kas veido produktu, un jānoskaidro, kādā situācijā tie atrodas;
- jānoskaidro, kur vērtību ķēdē atrodas minētie resursi un prasmes;
- jāanalizē, kāda ietekme ir vērtību ķēdes posmiem uz noteikto produktu;

1.3. Uzņēmējdarbību atbalstošās institūcijas

Ar atbalsta trūkumu nereti saskaras gan esošie, gan topošie uzņēmēji, tāpēc svarīgi ir saņemt informāciju par neskaidrajiem jautājumiem, kā arī gūt cita veida atbalstu. Uzņēmējiem vajadzētu aktīvāk izmantot iespējas, ko piedāvā dažādas uzņēmējdarbību atbalstošās institūcijas, organizācijas un bankas. Aktīvi sekojot līdz šo organizāciju aktivitātēm, ir iespēja apmeklēt izglītojošas konferences, seminārus, prezentācijas un izstādes, piedalīties konkursos, saņemt finansiālu atbalstu, kā arī saņemt cita veida atbalstu. Pēc autora domām, lai sekmētu uzņēmējdarbības vides attīstību, ir būtiski minēt institūcijas, kuras sniedz dažāda

veida atbalstu esošajiem un jaunajiem uzņēmējiem, kā arī pašvaldībām, kurām ir būtiska loma uzņēmējdarbības attīstībai tās pārziņā esošajā reģionā.

Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija.

Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija ir valdošā valsts pārvaldes iestāde valsts attīstības un reģionālās attīstības plānošanas un koordinācijas jomā, pašvaldību attīstības telpiskās plānošanas, valsts investīciju un zemes politikas jomā. Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija pašvaldībām ir nodrošinājusi mērķdotācija novadu infrastruktūras attīstībai, datoru un interneta izmantošanai, investīciju projektu īstenošanai, kas pašvaldībai ļauj attīstīt uzņēmējdarbības vidi un padarīt to pievilcīgāku [27].

Valsts reģionālās attīstības aģentūra.

Aģentūras mērķauditorija ir komersanti un pašvaldības, un tās mērķis ir īstenot līdzsvarotas valsts attīstības atbalsta politiku, nodrošināt nacionālo, Eiropas Savienības un citu finanšu instrumentu ieviešanu, nepieciešamo pētniecisko darbību un pakalpojumu sniegšanu. Aģentūras galvenie uzdevumi ir ieviest valsts, ES un citu finanšu instrumentu izmantošanu uzņēmējdarbībā, veikt pētījumus reģionālās attīstības jomā, nodrošināt finanšu kontroli teritoriālās sadarbības programmu 1.līmenim, nodrošināt informācijas punktu darbību un piedalīties starptautiskos projektos [29].

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra.

LIAA ir Ekonomikas ministrijas pārraudzībā esoša valsts iestāde, kuras mērķis ir „sekmēt uzņēmējdarbības attīstību, veicinot ārvalstu investīciju apjoma pieaugumu un palielinot Latvijas konkurētspēju pašmāju un ārvalstu tirgos”. Par galveno darbības uzdevumu aģentūra uzskata uzņēmumu konkurētspējas palielināšanu, tai skaitā efektīvu ES struktūrfondu līdzekļu izlietojumu. LIAA atbalsta esošos un topošos uzņēmējus, sniedzot tiem informāciju par uzņēmējdarbības uzsākšanu, ievieš ES struktūrfondu līdzfinansētās valsts atbalsta programmas, kā arī nodrošina uzņēmējus ar informatīvu un konsultatīvu atbalstu, ārvalstīs izplata informāciju par Latvijas tautsaimniecības nozarēm, uzņēmumiem un pakalpojumiem [20].

Latvijas Garantiju aģentūra.

LGA palīdz komersantiem piesaistīt jaunas investīcijas savas darbības paplašināšanai, kā arī nodrošina mehānismu, kādā komersanti var saņemt reālu finansiālu atbalstu inovatīvu biznesa ideju realizācijai. Kā aģentūras galvenais mērķis tiek noteikts – nodrošināt komersantiem pieeju finansējumam situācijās, kad pašu nodrošinājums nav pietiekams finansējuma saņemšanai. LGA sniedz gan eksporta kredīta garantijas, kuru mērķis ir atbalstīt eksportētājus, gan kredīta garantijas (26).

Rīgas plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centrs (Rīgas RSIC).

Rīgas RSIC mērķis ir „paaugstināt Eiropas Savienības struktūrfondu finansējuma apguves efektivitāti Rīgas plānošanas reģionā”. Projekta ietvaros līdz 2010.gada 31.decembrim Rīgas RSIC darbinieki nodrošina bezmaksas atbalstu un pakalpojumus pašvaldībām, nevalstiskām organizācijām un uzņēmējiem jautājumos, kas saistīti ar ES fondu līdzekļu piesaisti un apgūšanu [17] :

- apmācības;
- konferences;
- semināri;
- individuālas konsultācijas;
- informācija medijos;

Norvēģijas – Latvijas Uzņēmējdarbības attīstības fonds.

Fonds, uz laiku no trim līdz pieciem gadiem, iegulda līdzekļus vidēja lieluma (gada apgrozījums 200'000 – 1'000'000 latu gadā) veiksmīgos Latvijas uzņēmumos, kas ir orientēti uz izaugsmi. Lai saņemtu atbalstu, uzņēmuma jāražo augstas kvalitātes produkts vai jāpiedāvā konkurētspējīgs pakalpojums. Fonds kā līdzīpašnieks iesaistās uzņēmuma vadībā, palīdz meklēt jaunus noieta tirgus, ieviest jaunas tehnoloģijas, kā arī konsultē uzņēmumus attīstības un vadības jautājumos [10, 29.lpp].

The Canadian Executive Service Organization (CESO).

CESO ir viena no pazīstamākajām Kanādas valdības finansētajām aģentūrām, kas sniedz padomus Latvijas uzņēmējiem. Parasti process ilgst divus mēnešus un šajā laikā CESO

sagādā speciālistus pēc pieprasījuma rūpniecības, lauksaimniecības un tirdzniecības nozarēs, palīdz ar konsultācijām, organizēt konsultantus, kas varētu palīdzēt uzņēmumiem uzlabot to produktivitāti, kā arī, sniedz informāciju modernas pieejas tirgus zinībās, grāmatvedībā un uzņēmumu vadībā [10, 29.lpp].

Latvijas Biznesa konsultantu asociācija (LBKA).

LBKA nodrošina ar bezmaksas informāciju par jaunu uzņēmumu dibināšanu, investīciju piesaistīšanas iespējām, projektu un uzņēmumu vadību, personāla atlasi, finansēm, grāmatvedību, nodokļu politiku, mārketingu u.c. ar uzņēmējdarbību saistītiem jautājumiem [10, 30.lpp].

Vienas pieturas aģentūras.

Vienas pieturas aģentūras princips nodrošina valsts pārvaldes institūciju savstarpēju sadarbību, kā rezultātā iedzīvotājiem un uzņēmējiem ir iespējams saņemt informāciju un pakalpojumus vienuviet, nevēršoties katrā valsts iestādē atsevišķi.

Gan topošajiem, gan esošajiem uzņēmējiem būtisks atbalsts ir tieši informācija, ko sniedz šāda tipa iestādes, kā arī ietaupītais laiks, ja visu nepieciešamo informāciju ir iespējams iegūt salīdzinošo īsā laikā, nekā apmeklējot katru iestādi atsevišķi un pēc tam apkopojot informāciju [12].

Nacionālas MVU atbalsta programmas Latvijā.

Lielākā daļa no visiem uzņēmumiem Eiropā ir MVU. Tie ir radījuši lielāko daļu jauno darbavietu un dod nozīmīgu ieguldījumu Eiropas Savienības mērķa – veicināt attīstību un jaunu un labāku darba vietu radīšanu – sasniegšanā, tāpēc MVU attīstība ir īpaši būtiska. Latvijā ir paredzētas šādas atbalsta programmas [24]:

- atbalsts konsultācijām un komercdarbību dalībai starptautiskās izstādēs un tirdzniecības misijās;
- atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju attīstībai;
- atbalsts komercdarbības infrastruktūras modernizācijai;
- aizdevumi, t.sk., mikrokredīti, lai atbalstītu jaunus uzņēmumus, to attīstību vai restrukturizāciju;
- atbalsts mazo un vidējo komercsabiedrību riska kapitālam;

- aizdevumu garantiju sistēmas attīstība (kredīta garantijas MVU);
- atbalsts nodarbināto kvalifikācijas celšanai, pārkvalifikācijai un tālākizglītībai;
- atbalsts konsultāciju pakalpojumiem komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai;
- komercdarbības uzsācēju konsultāciju valsts atbalsts;
- garantijas MVU;

Biznesa inkubatori.

Biznesa inkubators ir valsts vai pašvaldības izveidota struktūrvienība, kuras mērķis ir veicināt reģiona sociālo un ekonomisko attīstību. Biznesa inkubatoru galvenais uzdevums ir atbalstīt jaunu uzņēmumu dibināšanu un izaugsmes iespējas, t.i., radīt tādus uzņēmumus, kas pēc inkubācijas perioda paši spēj būt finansiāli un ekonomiski patstāvīgi. Biznesa inkubatori rada jaunas darba vietas, veicina sabiedrisko aktivitāti, jaunu tehnoloģiju ieviešanu un ar savu darbību veicina reģiona sociāli ekonomisko situāciju. Biznesa inkubatori pilda tādas funkcijas kā [18]:

- nodrošina inkubatora firmas ar biroja telpām un tehniku, atbilstošiem infrastruktūras pakalpojumiem – elektro un ūdens apgādi, apkuri, telekomunikācijām, interneta pieeju – kā arī kafejnīcu, prezentācijas telpām, autostāvvietu u.tml. funkcijām
- konsultē inkubatora uzņēmumus par uzņēmējdarbības jautājumiem – biznesa plāna sastādīšanu, uzņēmumu reģistrēšanu, grāmatvedību, likumdošanu, informācijas apmaiņu ar citiem uzņēmumiem, reklāmu u.c. pasākumiem;
- konsultē par iespējām saņemt kredītus, piesaistīt investīcijas vai ES struktūrfondu līdzekļus;

Biznesa inkubatorā parasti uzturas gan juridiskas personas, gan fiziskas personas, kuras tikai vēlas dibināt savu uzņēmumu, un tos vada inkubatoru operatori jeb konsultantu kompānijas, kas nodrošina uzņēmumus ar minētajām telpām un pārvalda tās. Uzņēmumi, kas tiek inkubēti, tiek izvēlēti pēc noteiktiem kritērijiem un to dara biznesa inkubatoru operatori.

Pašvaldības.

Pēc autora domām, uzņēmējdarbībai ir spēcīga ietekme uz sabiedrisko dzīvi un iedzīvotāju labklājību un šī iemesla dēļ pašvaldībai ir jāpievērš uzmanība un aktīvi jā piedalās uzņēmējdarbības veicināšanā savā reģionā un jā rūpējas par uzņēmējdarbības bezdarba

samazināšanos, kas ir arī viena no svarīgākajām pašvaldības funkcijām (*skat. 1.pielikumu*) [1]. Jāatceras – jo bagātāki būs pašvaldības teritorijā darbojošies uzņēmumi, jo bagātāka būs pašvaldība un augstāks pašvaldības iedzīvotāju dzīve līmenis. Protams, uzņēmējdarbības attīstību lielā mērā nosaka tirgus stāvoklis un ekonomiskā situācija valstī kopumā un pašvaldība ir tā institūcija, kas var atvieglot vai apgrūtināt jaunu uzņēmumu izveidošanu un attīstīšanu, atkarībā no tā, cik operatīvas un vienkāršas ir administratīvās procedūras. Vairākās valstīs ar likumu ir noteikti ierobežojumi pašvaldību un uzņēmēju attiecībās, taču ir dažādi pasākumi, kas veicina uzņēmējdarbības vides attīstību. Ļoti aktīva ir ASV pašvaldību darbība uzņēmējdarbības veicināšanā – tā lieto tādus līdzekļus, kurus varētu izmantot (un daļēji izmanto) arī Latvijā [12]:

1. Nodokļu atvieglojumi. Jaunas firmas uz noteiktu laiku (piemēram, 2 – 3 gadiem) var tikt atbrīvotas no īpašuma nodokļa maksāšanas pašvaldībai, savukārt tiem uzņēmumiem, kuru attīstībā pašvaldība ir īpaši ieinteresēta, var tikt samazinātas īpašuma nodokļu likmes.
2. Ekonomiskās attīstības finansēšanas programmas – parasti izstrādā ekonomiskās attīstības departamenti un pēc pašvaldību ieteikumiem tajās paredz finansēšanu vai aizdevumu jaunradītiem uzņēmumiem, MVU, kā arī tiem uzņēmumiem, kas rada jaunas darba vietas.
3. Municipālo obligāciju² izlaišana. Ieņēmumi no obligāciju izlaišanas tiek izlietoti uzņēmējdarbības veicināšanai.
4. Uzņēmumu nodrošināšanas ar zemi. Dažkārt pašvaldības uzņēmumiem piešķir pašvaldības īpašumā esošo zemi par velti vai pārdod par pazeminātām cenām. Citkārt pašvaldība var nopirkt zemi no citiem īpašniekiem un sagatavot to rūpniecības attīstības vajadzībām.
5. Pašvaldības iesaistīšanās ar saviem līdzekļiem sabiedrībās ar ierobežotu atbildību, akciju sabiedrībās u.c.
6. Jaunu rūpniecības zonu radīšana un esošo attīstīšana.
7. Jaunu darba vietu radīšanas veicināšana. Pašvaldības paredz atvieglojumus un piemaksas uzņēmumiem par jaunu darba vietu radīšanu.
8. Biznesa un izglītības integrācija. Tā paredz jaunāko tehnoloģiju apgūšanu, kvalitātes padomju u komisijas izveidošanu, strādājošo pārkvalificēšanos, uzņēmumu un universitāšu sadarbību utt.
9. Pašvaldību palīdzība uzņēmumiem starptautisko sakaru nodibināšanā (tirgus atrašanās, ārzemju kapitālieguldījumu piesaistīšanā u.c.).

² Obligācijas, kuras izlaiž valsts, pilsēta vai vietējā pašvaldība savas darbības vai īpašu projektu finansēšanai.

10. Pašvaldības tehniskās infrastruktūras attīstība (ceļu, ielu, sabiedriskā transporta, noliktavu saimniecības, ūdens un kanalizāciju sistēmu u.c. attīstība) biznesa piesaistīšanai.
11. Pašvaldību sociālās infrastruktūras attīstība.
12. Apkārtējās vides uzlabošana (ūdens un gaisa piesārņotības samazināšana).
13. Pašvaldības īpašumu privatizācija.
14. Pilsētu (vietu) mārketinga koncepciju izstrāde un īstenošana.

Ņemot vērā, ka pašvaldības budžetā netiek ieskaitīts neviens ar uzņēmējdarbību saistīts nodoklis (ne PVN, ne uzņēmumu ienākumu nodoklis), pašvaldībai būtiski, lai uzņēmumi nodarbinātu pašvaldības iedzīvotājus (iedzīvotāju ienākumu nodoklis) un atrastos pašvaldības teritorijā (nekustamā īpašuma nodoklis).

Lai varētu sekmīgi īstenot uzņēmējdarbību un piesaistītu jaunu uzņēmumu rašanos, pašvaldības teritorijā ir nepieciešama attiecīga infrastruktūra, jo nereti ir vērojams, ka sliktās infrastruktūras dēļ uzņēmumi pārceļas uz citām teritorijām vai tos likvidē. Latvijā pašvaldību pārziņā ir ielu, vietējo ceļu, laukumu un parku uzturēšana un attīstība, ūdensapgādes, kanalizācijas un siltumapgādes nodrošināšana, atkritumu apsaimniekošana, vispārējās izglītības, kultūras, brīvā laika pavadīšanas, sociālās aprūpes iestāžu uzturēšana.

Vēl viens no veidiem, kā pašvaldība var veicināt uzņēmējdarbību, ir piešķirt nodokļu atlaides (šobrīd Latvijā ir atļauts piešķirt tikai nekustamā īpašuma nodokļu atlaides).

Daudzās valstīs pašvaldībām ir tiesības atbalstīt uzņēmējdarbību, sniedzot kredīta garantijas vai piešķirot aizdevumus ar zemām procentu likmēm, taču Latvijā pašvaldības ir tiesības dot galvojumu tikai uzņēmumiem, kuros tām pieder vismaz 51% pamatkapitāla. Pašvaldība var nodrošināt izglītības iespējas darbaspēka pārkvalificēšanai, nodrošināt pieaugušo izglītību, kā arī veicināt sakarus starp uzņēmējiem un iedzīvotājiem. Pašvaldība var iesaistīties uzņēmējdarbības veicināšanā, dibinot „vienas pieturas aģentūru”, kuras uzdevums būtu nodrošināt uzņēmējus ar nepieciešamo informāciju par normatīvajiem aktiem, standartiem, nodokļiem, kā arī konsultēt par biznesa plānošanu, mārketingu, grāmatvedību, kvalitātes nodrošināšanu, vai izveidojot biznesa inkubatorus. Kā vēl vienu būtisku nosacījumu uzņēmējdarbība attīstībā no pašvaldības puses var minēt pašvaldības pasūtījumu piešķiršanu uzņēmumiem, kas darbojas attiecīgajā teritorijā un nodarbina pašvaldības iedzīvotājus. Šo procesu regulē likums „Par iepirkumu valsts un pašvaldību vajadzībām”. Pašvaldība var rīkot dažādas akcijas ar sadraudzības pilsētām, pārstāvēt savas teritorijas uzņēmumus ārzemju

vizītēs, kā arī ārzemju viesus iepazīstināt ar novada uzņēmējdarbības vidi. Būtisks uzņēmējdarbību veicinošs faktors ir pašvaldību attīstības plāns, sociālekonomiskā attīstības programma, teritoriālais plānojums un dažādu nozaru attīstības koncepcija, līdz ar to, šis ir vēl viens veids, kā pašvaldība var iesaistīties un veicināt uzņēmējdarbību.

Analizējot pašvaldības un uzņēmējdarbības savstarpējās attiecības, ir tikai pašsaprotami izvērtēt pašvaldības lomu uzņēmējdarbības sekmēšanā, taču jāatceras, ka pašvaldība un uzņēmējdarbība ir divas dažādas sfēras. Pašvaldībai būtiski atšķiras gan motivācija, gan ienākumu avoti, gan konkurences būtība, taču, pēc autora domām, pašvaldības darbā būtu lietderīgi izmantot dažas no uzņēmējdarbībā izmantojamajām metodēm. Vadoties no D. Osborna un T. Gablera idejām, galvenie pašvaldībās īstenojamie modernās vadības principi ir [14]:

1. **Stratēģiskās vadības realizēšana.** Līdzīgi kā uzņēmumos, kuros augstākā vadība nodarbojas ar stratēģisku lēmumu pieņemšanu, arī pašvaldībā būtu lietderīgi nodalīt stratēģisko plānošanu no ikdienas uzdevumu pildīšanu, kas nozīmē lēmējvaras atdalīšanu no izpildvaras. Jāatceras, ka, saskaņā ar likumdošanu, ne visi pakalpojumi ir jānodrošina tieši pašvaldībai, atsevišķos gadījumos tos labāk uzticēt privātam sektoram;
2. **Sacensību gara ieviešana,** kas pēc būtības nozīmē minimizēt monopolu darbību, nodrošināt veselīgu konkurenci, kas veicina pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu. Konkurence var būt starp publisko un privāto sektoru;
3. **Orientācija uz klientu vajadzībām.** Pašvaldībās reti tiek lietots termins „klienti” un jāsaprot, ka arī paši pakalpojumu saņēmēji reti jūtās kā klienti, taču šo situāciju būtu vērts mainīt un savus klientus apzināt, mēģināt tiem pietuvoties, izzināt viņu vēlmes un vajadzības, un uzzināt viņu viedokli par dažādu pakalpojumu kvalitāti.
4. **Vadīšana pēc mērķiem un uzdevumiem, nevis instrukcijām.** Katrai pašvaldībai ir jāspēj skaidri formulēt, kāda ir tās misija, nevis jāveic darbība, balstoties uz vairākiem desmitiem mērķu, kas dažkārt pat savstarpēji nav savienojami un realizējami;
5. **Uz rezultātu orientēta vadība.** Šis princips ir balstīts uz iepriekšminēto – misijas noteikšanu un paredz, ka, lai darbība tiktu orientēta uz rezultātu, tai ir jāparedz finansēšana pēc sasniegtā rezultāta;
6. **Decentralizēta vadība – no hierarhijas uz dalību un komandu darbu.** Šāda veida vadība spēj ātrāk reaģēt uz apkārtējās vides izmaiņām un iedzīvotāju vajadzību apmierināšanu, tās ir efektīvas, inovatīvas un produktīvas. Pašvaldību vadībai jāspēj

deleģēt pienākumus un atbildību zemāk stāvošajiem, tādā veidā iedrošinot darbiniekus aktīvi iesaistīties darbā;

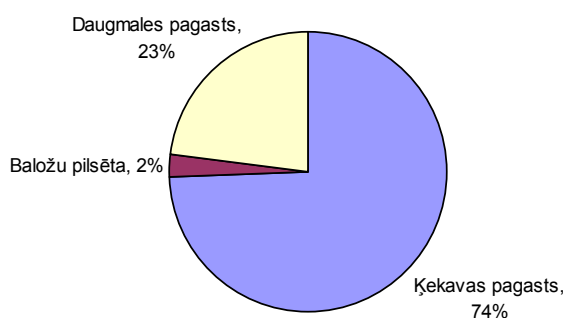
7. **Modernas budžeta sistēmas ieviešana.** Diemžēl publiskajā sektorā attiecībā pret budžetu valda princips „*Iztērē vai zaudē!*”, kā rezultātā pašvaldībai piešķirtais budžets bieži vien tiek izmantots nelietderīgi un nepilda tās funkcijas, kuras tam būtu jāpilda. Sistēmu vajadzētu izmainīt tā, lai tās moto būtu „*Ietaupi un investē!*”, kas ļautu pašvaldībai piešķirtos līdzekļus izlietot racionāli, mērķtiecīgi un ar budžeta palīdzību sniegt lielāku atbalstu uzņēmējdarbības vides attīstībai;
8. **Koncentrēšanās uz līdzekļu pelnīšanu, nevis tērēšanu.** Skaidrs, ka pašvaldību un to institūciju mērķis nekad nebūs peļņas gūšana, tomēr pārstāvjiem vajadzētu domāt arī par ieņēmumiem. Tas iespējams, veicot stratēģisko plānošanu, ilgtermiņa un programmu budžetēšanu;

2. ĶEKAVAS NOVADA SOCIĀLAIS UN EKONOMISKAIS RAKSTUROJUMS

2.1. Ķekavas novada vispārējais raksturojums

Vērtējot uzņēmējdarbības vidi un pašvaldības lomu tās veicināšanā un attīstībā, svarīgs priekšnosacījums ir izanalizēt faktoros, kas būtiski ietekmē uzņēmējdarbības vidi. Pie šādiem faktoriem pieder iedzīvotāju skaits, iedzīvotāju vecuma struktūra, demogrāfiskā slodze, iedzīvotāju blīvums, bezdarba līmenis, kā arī ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits [5].

Ķekavas novads atrodas Latvijas centrālajā daļā, Vidzemē un pēc administratīvi teritoriālās reformas veikšanas 2009.gada 1.jūlijā, Ķekavas novadā ietilpst Ķekavas pagasts, Daugmales pagasts un Baložu pilsēta. Pagasta kopējā platība ir 270.2 km², no kuras Baložu pilsēta aizņem 6.7 km² jeb 2%, Daugmales pagasts aizņem 62.6 km² jeb 23%, savukārt Ķekavas pagasts aizņem lielāko teritorijas daļu, t.i., 200.9 km² jeb 74%.

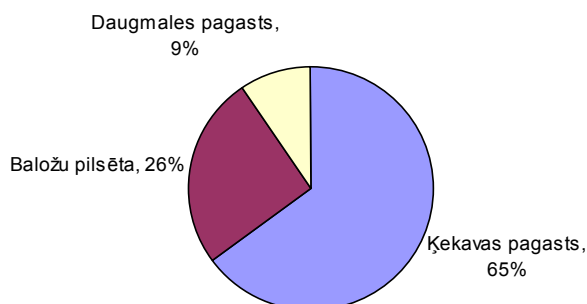
2.1. att. Ķekavas novada pārvaldes teritoriālā struktūra, %

Ķekavas novadā 2009.gadā dzīvo 21 636 iedzīvotāji, no kuriem 5510 jeb 26% dzīvo Baložu pilsētā, 1983 jeb 9% dzīvo Daugmales pagastā, savukārt 13770 jeb 65% iedzīvotāju dzīvo Ķekavas pagastā³.

Iedzīvotāju blīvums uz 1 km² ir 822.39 cilvēki Baložu pilsētā, 31.68 cilvēki Daugmales pagastā un 68.54 cilvēki Ķekavas pagastā, savukārt Ķekavas novadā kopējais iedzīvotāju blīvums ir 78.69 cilvēki uz 1 km². Iedzīvotāju blīvums ir netieši saistīts ar novada sociālekonomisko attīstību, t.i., jo lielāks iedzīvotāju blīvums, jo vieglāk nodrošināt satiksmes

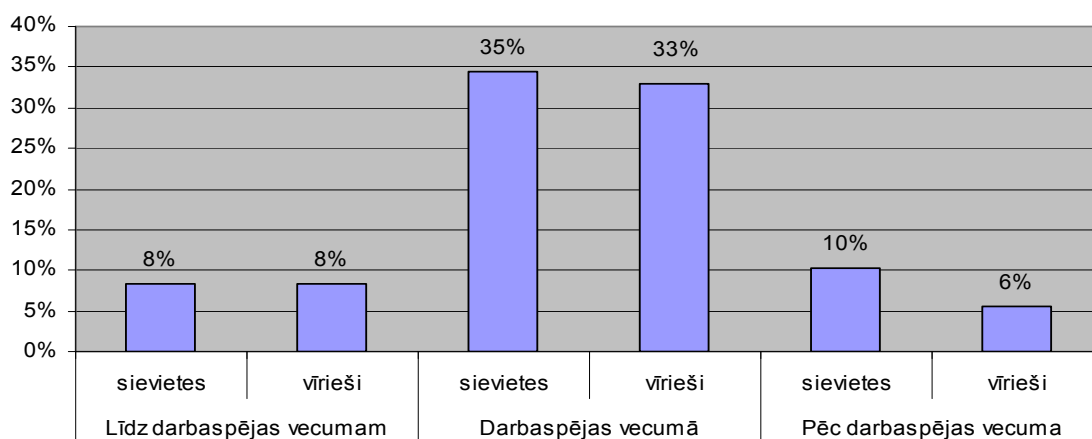
³ Avots: www.raplm.gov.lv

un citu pakalpojumu infrastruktūru. Pēc augstāk minētajiem datiem ir redzams, ka viszemākais iedzīvotāju blīvums ir tieši Daugmales pagastā – tikai 31.68 cilvēku uz 1 km², kas ir izskaidrojums nepietiekamai infrastruktūras attīstībai un citu pakalpojumu nepieejamībai.

2.2. att. Ķekavas novada pārvaldes iedzīvotāju struktūra, %

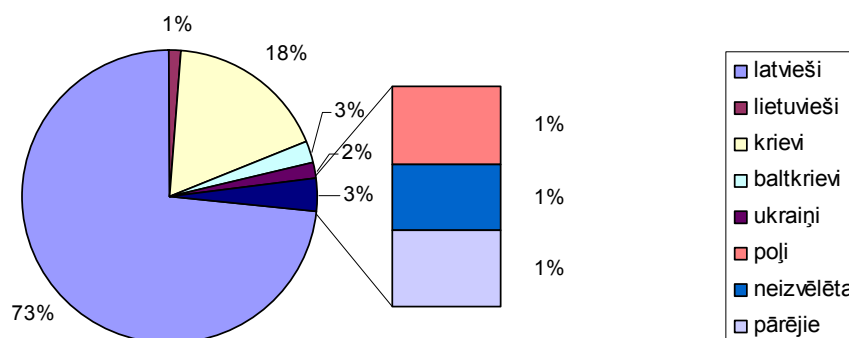
Ķekavas novadā no visiem iedzīvotājiem sieviešu un vīriešu skaita īpatsvars ir attiecīgi 53% un 47%. Līdz darbaspējas vecumam⁴ ir 1782 jeb 8% sieviešu un 1788 jeb 8% vīriešu, darbaspējas vecumā ir 7340 jeb 35% sieviešu un 1788 jeb 33% vīriešu, savukārt pēc darbaspējas vecuma ir 2170 jeb 10% sieviešu un 1195 jeb 6% vīriešu, kas nozīmē, ka kopumā 68% Ķekavas novada iedzīvotāju ir darbaspējas vecumā.

2.3. att. Ķekavas novada darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars, %

⁴ Darbaspējas vecums no 15 gadiem, vecums virs darbaspējas: sievietēm no 62 gadiem, vīriešiem no 62 gadiem, Avots: www.pmlp.gov.lv

Kopumā Ķekavas novadā dzīvo 15595 jeb 73% latviešu tautības pārstāvju, 3725 jeb 18% krievu tautības pārstāvju un 1943 jeb 9% citu tautību pārstāvju [2].

2.4. att. Ķekavas novada iedzīvotāju skaita iedalījums pēc tautības, %

2.2. Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides raksturojums

Viens no nozīmīgākajiem rādītājiem, kas raksturo novada ekonomisko attīstību, ir ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits. Ķekavas novadā ir reģistrēti 1324 uzņēmumi⁵, t.i., 61.2 uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem, ar kopējo pamatkapitālu 101 milj. LVL. Uzņēmumu īpatsvars katrā reģionā atšķiras – Ķekavas pagastā ir reģistrēti 68% no visiem reģistrētajiem uzņēmumiem, Baložu pilsētā – 26%, savukārt Daugmales pagastā – tikai 5%. Statistika liecina, ka skaita ziņā Ķekavas novadā dominējošas ir Sabiedrības ar ierobežotu atbildību un individuālie komersanti, darbojas arī kooperatīvi, 1 ģimenes uzņēmums un zemnieku saimniecības.

Ķekavas novadā reģistrētie uzņēmumi pārsvarā darbojas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu un motociklu remonta (311 uzņēmumi jeb 23%), būvniecības (126 uzņēmumi jeb 10%), profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu (121 uzņēmums jeb 9%) nozarēs⁶. Tikai 3 uzņēmumi jeb 0.2% darbojas elektroenerģija, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozarēs, 3 uzņēmumi jeb 0.2% ūdens apgādes, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošanas un sanācijas nozarēs, un 4 uzņēmumi jeb 0.3% ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarēs. Jāpiebilst, ka 353 uzņēmumi jeb 27%

⁵ Avots: www.lursoft.lv

⁶ Pēc NACE klasifikatora. NACE klasifikators ir paredzēts uzņēmumu darbības veidu noteikšanai pēc starptautiskas klasifikācijas.

no kopējā uzņēmumu skaita Ķekavas novadā, savu darbības virzienu nav minējuši, līdz ar to, augstāk minētie dati ir uzskatāmi par nepilnīgiem.

Ķekavas novada ekonomiskā aktivitāte sekmē arī novada darba tirgus aktivizēšanos. Vislielākais nodarbināto skaits 2008.gadā bija vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu un motociklu remonta nozarēs (57%), apstrādes rūpniecībā (10%), kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē (5%). Savukārt, vislielākais pagrozījums 2008.gadā bija vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu un motociklu remonta nozarēs (559.2 milj. LVL jeb 78%), apstrādes rūpniecībā (57.9 milj. LVL jeb 8%) un būvniecībā (42.7 milj. LVL jeb 6%) [22].

2.1. tabula

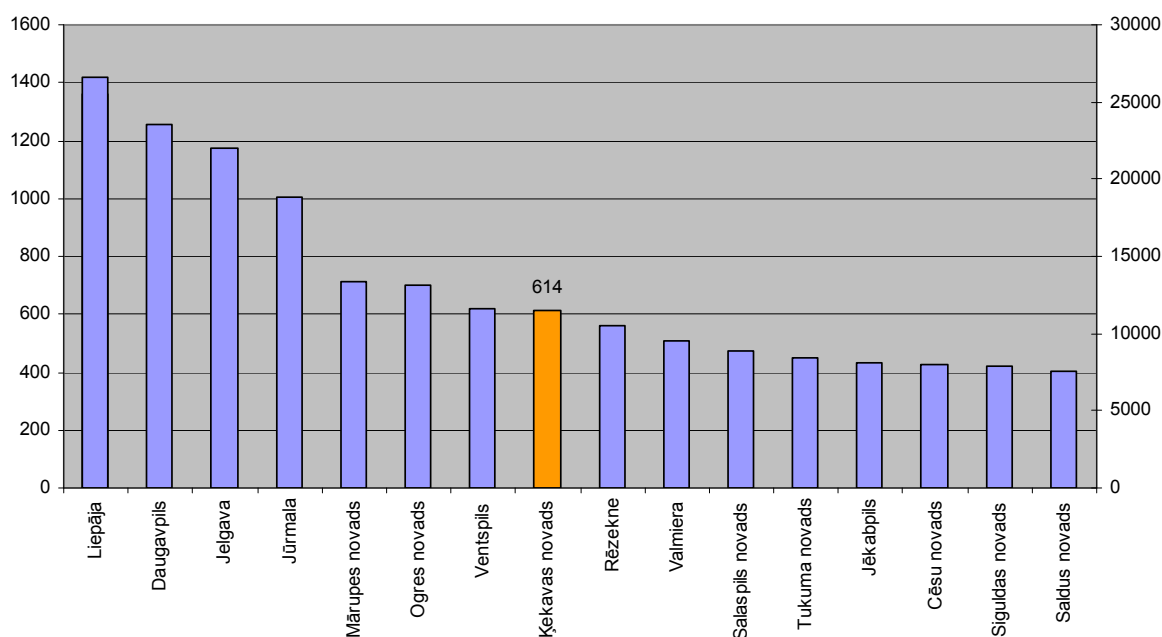
Ķekavas novada uzņēmumu iedalījums pēc darbības veidiem, nodarbināto skaita un apgrozījuma, %

Nozare	Uzņēmumu skaits 2008.gadā, %	Nodarbināto skaits 2008. gadā, %	Apgrozījums 2008.gadā, %
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	2%	1%	0.4%
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	0.3%	0.4%	0.1%
Apstrādes rūpniecība	6%	10%	8%
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	0.2%	1%	0.4%
Ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	0.2%	0.04%	0.01%
Būvniecība	10%	7%	6%
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	23%	57%	78%
Transports un uzglabāšana	6%	5%	5%
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	2%	1%	0.2%
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	2%	0.4%	0.2%
Finanšu un apdrošināšanas darbība	1%	10%	0.1%
Operācijas ar nekustamo īpašumu	3%	1%	0.4%
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	9%	3%	1%
Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	3%	1%	1%
Izglītība	1%	0.4%	0.01%
Veselība un sociālā aprūpe	1%	0.1%	0.01%
Māksla, izklaide un atpūta	1%	0.1%	0.03%
Citi pakalpojumi	3%	1%	0.1%
<i>nozare nav minēta</i>	<i>27%</i>	<i>1%</i>	<i>0.1%</i>

Statistika liecina arī to, ka, salīdzinot ar 2006.gadu, gan nodarbināto skaitam, gan apgrozījumam katrā nozarē ir tendence augt, kas liecina, ka līdz 2008.gadam bija novērojama strauja ekonomiskā attīstība un izaugsme. Pēc autora domām, 2009.gada dati nebūs tik

pozitīvi un būs vērojams ekonomiskās izaugsmes kritums, jo, ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī, daudzi uzņēmumi ir nonākuši lielās grūtībās, kā rezultātā ir kritušies arī nodarbinātības rādītāji, līdz ar to, arī novada kopējā sociāli ekonomiskā situācija.

Vērtējot Ķekavas novada situāciju, autors secina, ka mazo un vidējo uzņēmumu (MVU)⁷ ekonomiskā aktivitāte ir ļoti zema un novada attīstību nosaka pārsvarā tikai lielie uzņēmumi. Ķekavas novadā 44% uzņēmumu atbilst mazo un vidējo uzņēmumu kategorijai, bet tajos ir nodarbināti tikai 7% no visiem nodarbinātajiem Ķekavas novadā reģistrētajos uzņēmumos un apgrozījums sastāda tikai 2% no kopējā Ķekavas novadā reģistrēto uzņēmumu apgrozījuma. Ņemot vērā, ka lielie uzņēmumi ir atkarīgi no daudziem iekšējās un ārējās vides faktoriem (piemēram, pasaules ekonomiskā krīze), pēc autora domām, lielāka uzmanība būtu jāvelta tieši mazo un vidējo uzņēmumu dibināšanai un attīstībai. Ne velti 2002.gadā Latvija pievienojās Mazo uzņēmumu hartai, kas ir viens no svarīgākajiem ES politiskajiem dokumentiem Lisabonas mērķu sasniegšanā un atzīst mazo uzņēmumu nozīmīgo lomu konkurētspējas, inovāciju un nodarbinātības attīstībā, uzskatot tos par sociālās, IKP radīšanas un tautsaimniecības izaugsmes pamatu.

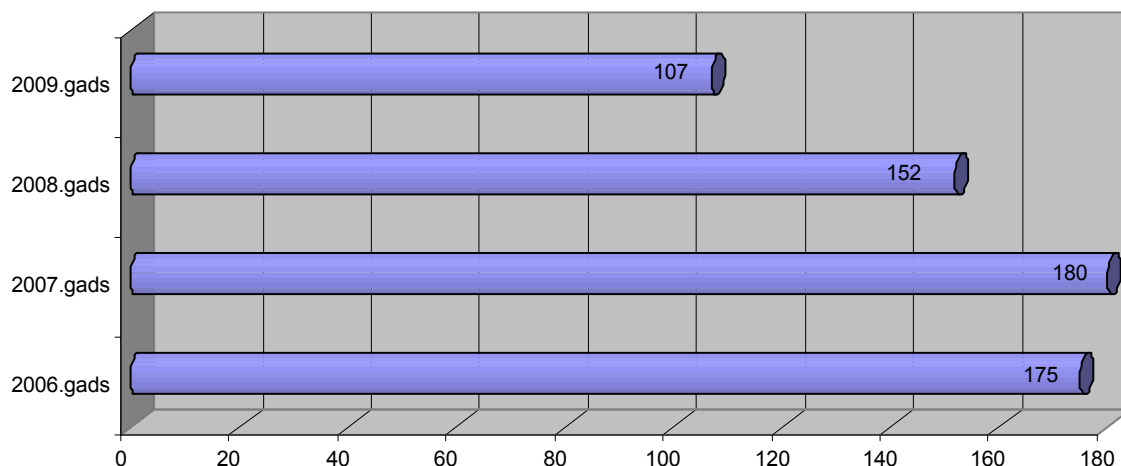
2.5. att. Ķekavas novada ekonomiskā aktivitāte dibināto uzņēmumu skaita ziņā

Salīdzinājumā ar citiem Latvijas novadiem, Ķekavas novadā ir augsta ekonomiskā aktivitāte dibināto uzņēmumu skaita ziņā. Laika posmā no 2006.gada līdz 2009.gada oktobrim

⁷ Ekonomiski aktīvie uzņēmumi atbilstoši nodarbināto skaitam tiek dalīti trijās grupās: ar nodarbināto skaitu līdz 49 cilvēkiem (mie uzņēmumi), no 50 – 249 (vidējie uzņēmumi) un vairāk par 250 cilvēkiem (lielie uzņēmumi).

ir dibināti 614 jauni uzņēmumi, kā rezultātā Ķekavas novads ierindojas aiz tādiem reģioniem kā Rīga (26629), Liepāja (1363), Daugavpils (1253), Jelgava (1175), Jūrmala (1003), Mārupes novads (711), Ogres novads (698) un Ventspils (620).

Iepriekšminēto rādītāju varētu vērtēt pozitīvi un domāt, ka ekonomiskā aktivitāte novadā ir augsta, taču statistika liecina, ka, neskatoties uz jaunu uzņēmumu dibināšanas skaitu salīdzinājumā ar citiem novadiem, laika posmā no 2006.gada līdz 2009.gada oktobrim dibināto uzņēmumu skaits ar katru gadu samazinās.

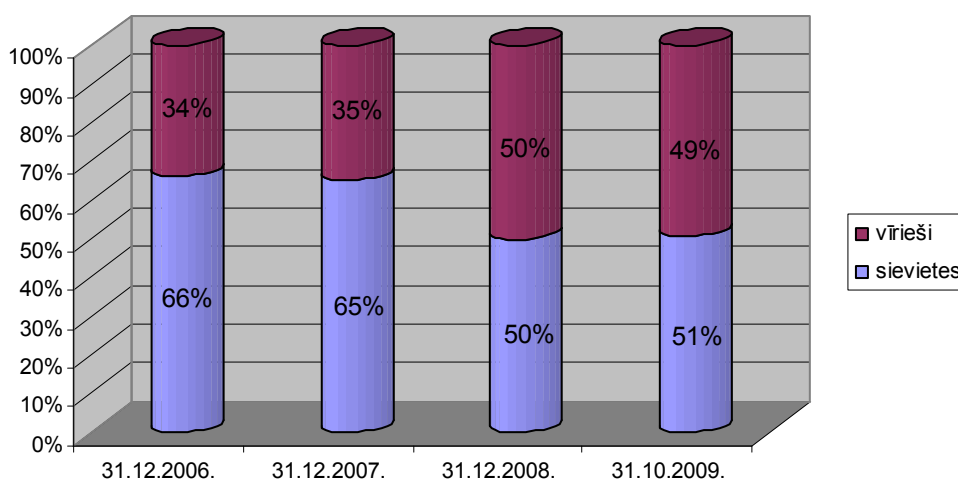
2.6. att. Ķekavas novadā jaunu uzņēmumu dibināšanas dinamika no 2006. – 2009.gadam

Vienīgais pieaugums bija vērojams 2007.gadā, kad, salīdzinājumā ar 2006.gadu, tika reģistrēti par 5 uzņēmumiem vairāk, taču turpmākos gados reģistrēto uzņēmumu skaits samazinās – 2008.gadā par 15.16%, savukārt 2009.gadā vēl par 29.6%. Salīdzinot 2009.gadu ar 2006. gadu ir redzams, ka dibināto uzņēmumu skaits ir samazinājies pat par 38.9%. Pēc autora domām, šādai situācijai ir vairāki skaidrojumi, taču pamatā iemesls šādam kritumam ir valsts kopējā ekonomiskā situācija, tai skaitā, augsto nodokļu politika.

Neskaitot bankas un apdrošināšanas kompānijas, 2008. gadā Ķekavas novadā darbojās 42 uzņēmumi, kuru kopējais gada apgrozījums sasniedz vismaz 1 milj. LVL. Lielākie no tiem bija AS „Maxima Latvija” ar kopējo apgrozījumu 426 milj. LVL, kas ir par 16.9% vairāk nekā 2007.gadā, AS „Putnu fabrika Ķekava” ar kopējo apgrozījumu 23 milj. LVL, kas ir par 27.7% vairāk nekā 2007.gadā un SIA „Baltā Bura” ar kopējo apgrozījumu 18 milj. LVL, kas ir par 16.7% vairāk nekā 2007.gadā.

Bezdarbs ir viena no smagākajām sociāli ekonomiskajām problēmām gan valstī, gan atsevišķās pašvaldībās, tāpēc analizējot uzņēmējdarbības vidi, ir būtiski ņemt vērā bezdarba līmeni⁸. Ķekavas novadā uz 2009.gada 30.oktobri reģistrēto bezdarbnieku skaits bija 1089 cilvēki, no kuriem 552 bija sievietes un 537 vīrieši [25]. Bezdarbnieku skaita īpatsvars katrā reģionā bija 24% Baložu pilsētā, 6% Daugmales pagastā un visvairāk – 70% - Ķekavas pagastā. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, bezdarbnieku skaits strauji pieaug, īpaši liels bezdarbnieku pieaugums ir vērojams 2009.gadā, kad, salīdzinājumā ar 2008.gadu, tas palielinājās par 45%. Svarīgi minēt, ka Baložu pilsētā 2009.gadā salīdzinājumā ar 2007.gadu bezdarbnieku skaits ir samazinājies par 8%, Daugmales pagastā bezdarbnieku skaits ir nemainīgs, taču Ķekavas pagastā šajā laika posmā bezdarbnieku skaits ir pieaudzis par 9%.

Salīdzinot bezdarbnieku īpatsvaru Ķekavas novadā pēc dzimuma, autors secina, ka pārsvarā bezdarbnieki ir sievietes, taču, interesants likās fakts, ka kopš 2006.gada bezdarbnieku sieviešu skaits ar katru gadu samazinās, bet bezdarbnieku vīriešu skaits – palielinās.

2.7. att. Bezdarbnieku skaita īpatsvars izvērtējot pēc dzimuma, %

Pēc autora domām, šāda tendence ir vērojama, ņemot vērā valsts sociāli ekonomisko stāvokli kopumā, kad nav vērojama ekonomiskā attīstība, kā arī bezdarbnieku skaits strauji pieaug. Ir jāsaprot, ka šobrīd ietekmēt valstiskus lēmumus ne uzņēmējiem, ne iedzīvotājiem nav pa spēkam, kā arī jārēķinās, ka atbalstu no valsts uzņēmējdarbības veicināšanai šobrīd saņemt ir praktiski neiespējami, tāpēc vienīgais, ko var darīt uzņēmējdarbības veicināšanā savā novadā, ir iesaistīt pašvaldību un lūgt tās atbalstu.

⁸ Bezdarba līmenis norāda Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto bezdarbnieku skaitu procentos no darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita.

3. ĶEKAVAS NOVADA UZŅĒMĒJU UN IEDZĪVOTĀJU APTAUJAS ANALĪZE

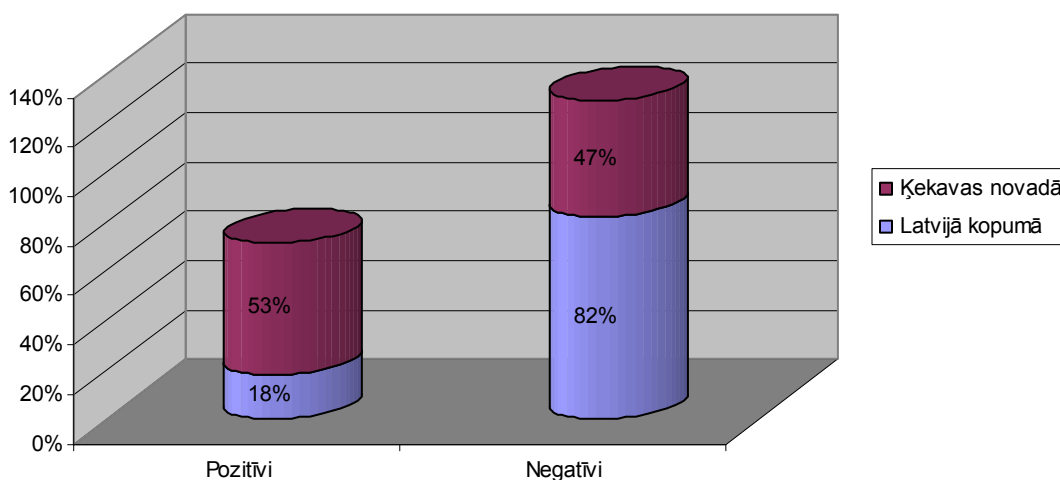
3.1. Uzņēmējdarbības vides vērtējums

Šobrīd, kad Latviju ir skārušas būtiskas ekonomiskas problēmas, tās atstāj negatīvu iespaidu uz uzņēmējdarbības vidi un tās attīstību kopumā, kā rezultātā pasliktinās ekonomiskā situācija arī atsevišķās pašvaldībās. Šajā laikā jo īpaši būtiski ir uzturēt dialogu un sadarbību starp uzņēmējiem un pašvaldībām, tādā veidā veicinot uzņēmējdarbības attīstību un veidojot stabilu ekonomisku pamatu novada attīstībā. Lai noskaidrotu dažādu mērķa grupu viedokli par uzņēmējdarbības situāciju un attīstību tuvākajā nākotnē Ķekavas novadā, kā arī, lai noteiktu uzņēmējdarbību veicinošus pasākumus un izstrādātu ieteikumus uzņēmējdarbības veicināšanai, laika posmā no 2009.gada novembra līdz 2009.gada decembrim tika veikta Ķekavas novada uzņēmēju (*skat. 2.pielikumu*) un iedzīvotāju aptauja (*skat. 3.pielikumu*)⁹. Aptauja tika izstrādāta anketas veidā un bija aizpildāma elektroniski. Kopumā anketu aizpildīja 63 uzņēmēji, kas pārstāvēja dažādu nozaru un lieluma uzņēmumus, un 52 dažāda vecuma un dzimuma iedzīvotāji Ķekavas pagastā, Daugmales pagastā un Baložu pilsētā.

Vērtējot uzņēmējdarbības vidi, Ķekavas novada uzņēmēji ir pauduši dažādus viedokļus attiecībā uz Latviju kopumā un Ķekavas novadu. Vērtējot uzņēmējdarbības vidi Latvijā kopumā, 82% aptaujāto uzņēmēju uzskata, ka tā ir negatīva un tikai 18% uzskata, ka uzņēmējdarbības vide Latvijā ir pozitīva. Jāmin arī fakts, ka atšķiras pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvars katrā no reģioniem – viedokļus, ka uzņēmējdarbības vide Latvijā kopumā ir negatīva, ir pauduši 86% Ķekavas pagastā aptaujāto uzņēmēju un tikai 7% Baložu pilsētā un 7% Daugmales pagastā aptaujāto uzņēmēju, ka pozitīva – 67% Ķekavas pagastā aptaujāto uzņēmēju, 33% Baložu pilsētā un 0% Daugmales pagastā aptaujāto uzņēmēju. Savukārt, lūgti komentēt uzņēmējdarbības vidi Ķekavas novadā, 53% aptaujāto uzņēmēju uzskata, ka tā ir pozitīva un 47% uzskata, ka tā ir negatīva. Pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvars katrā no reģioniem atšķiras – viedokļus, ka uzņēmējdarbības vide Ķekavas novadā ir negatīva, ir pauduši 82% Ķekavas pagastā aptaujāto uzņēmēju, 12% Baložu pilsētā un 0% Daugmales pagastā aptaujāto uzņēmēju, savukārt, ka tā ir pozitīva – 78% Ķekavas pagastā, 11% Baložu pilsētā un 11% Daugmales pagastā aptaujāto uzņēmēju.

⁹ Uzņēmēju un iedzīvotāju aptaujas izlase ir neliela - attiecīgi $n_{uzn}=63$, $n_{iedz}=52$ un iegūtie dati nepauž visu Ķekavas novada uzņēmēju viedokli.

Arī AS „Putnu fabrikas Ķekava” valdes priekšsēdētājs Vitālijs Judins atzīst, ka uzņēmējdarbības vide Ķekavas novadā ir „mierīga, lietišķa, nekaitinoša”.

3.1. att. Ķekavas novada uzņēmumu vērtējums par uzņēmējdarbības vidi

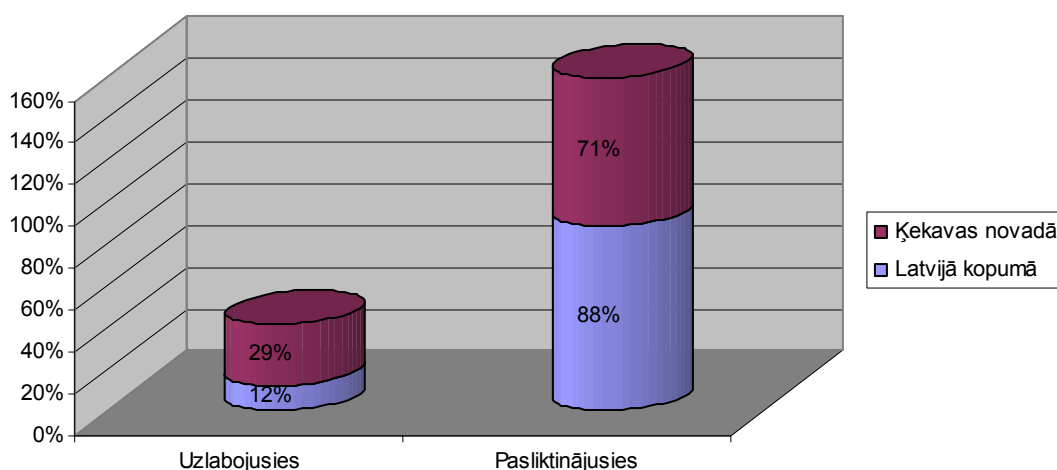
Šie dati parāda, ka kopumā valstī uzņēmējdarbības vide tiek vērtēta negatīvāk, nekā uzņēmējdarbības vide novadā, kas ļauj domāt, ka uzņēmējdarbības vides attīstības jautājumu risināšanas ar pašvaldības atbalstu būtu racionālāki un produktīvāki, nekā tos risinot valsts līmenī.

Vērtējot uzņēmējdarbības nozaru kontekstā, autors secina, ka visvairāk pozitīvu vērtējumu par uzņēmējdarbības vidi Latvijā un Ķekavas novadā izteica transporta, IT un loģistikas nozarē strādājošie uzņēmēji, savukārt negatīvo vērtējumu visvairāk izteica nekustamā īpašuma, celtniecības un tirdzniecības nozarē strādājošie uzņēmumi. Pēc autora domām, tas skaidrojams ar vispārējās ekonomiskās situācijas lejupslīdi un patērētāju maksātspējas samazināšanos.

Viedokļi par uzņēmējdarbības vidi atšķiras arī tiem uzņēmumiem, kuri dibināti līdz 2000.gadam un pēc 2000.gada – viedokli, ka uzņēmējdarbības vide Latvija kopumā ir pozitīva, vairāk pauduši uzņēmēji, kuri dibināti nesep, savukārt viedokli, ka uzņēmējdarbības vide Ķekavas novadā ir pozitīva, vairāk pauduši uzņēmēji, kuri darbojas jau vairāk kā desmit gadus. Pēc autora domām, iemesls tam ir jauno uzņēmēju pieredzes un informācijas trūkums, lielo nodokļu slogs, kā arī pašvaldības atbalsta trūkums mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.

Lai objektīvi spētu novērtēt uzņēmējdarbības situāciju Latvijā un Ķekavas novadā, autors vērtēja arī uzņēmējdarbības vides izmaiņas pēdējo trīs gadu laikā. Ķekavas novada aptaujātie uzņēmēji pārsvarā pauduši viedokli, ka uzņēmējdarbības vide pēdējo trīs gadu laikā Latvijā ir pasliktinājusies – tā uzskata 88% aptaujāto uzņēmumu – un tikai 12% uzskata, ka tā ir uzlabojusies. Izvērtējot viedokļu īpatsvaru katrā reģionā, autors secina, ka pozitīvu viedokli par uzņēmējdarbības vidi Latvijā ir izteikuši 86% Ķekavas pagasta uzņēmēju, 7% Baložu pilsētas un 7% Daugmales pagasta uzņēmumu, savukārt negatīvu viedokli ir izteikuši 50% Ķekavas pagasta uzņēmēju, 50% Baložu pilsētas un 0% Daugmales pagasta uzņēmumu.

Lūgti izvērtēt uzņēmējdarbības vides izmaiņas pēdējo trīs gadu laikā Ķekavas novadā, 71% aptaujāto uzņēmēju atzina, ka tā ir pasliktinājusies, savukārt 29% - ka tā ir uzlabojusies. To, ka uzņēmējdarbības vide Ķekavas novadā pēdējo trīs gadu laikā ir uzlabojusies, atzina 100% Ķekavas pagasta uzņēmēju, savukārt to, ka pasliktinājusies – 40% Ķekavas pagasta, 40% Baložu pilsētas un 20% Daugmales pagasta uzņēmumu.

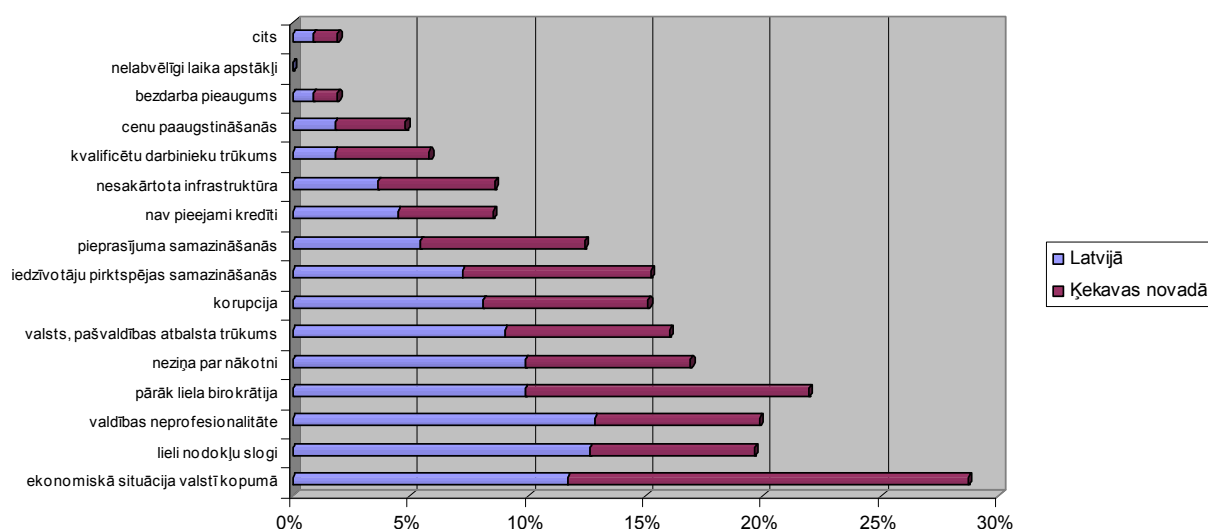

3.2. att. Ķekavas novada uzņēmumu vērtējums par uzņēmējdarbības vides izmaiņām

Līdzīgi kā šī brīža uzņēmējdarbības vides vērtējumā, arī šajā gadījumā uzņēmēji uzskata, ka visvairāk vide ir pasliktinājusies valstī kopumā, nevis Ķekavas novadā, kas vēlreiz apliecina, ka vide pašvaldībā ir pozitīvāka, nekā valstī kopumā un pašvaldības dalība ir īpaši būtiska un nozīmīga uzņēmējdarbības veicināšanā.

Analizējot iegūtos viedokļus nozaru kontekstā, to, ka uzņēmējdarbības vide pēdējo trīs gadu laikā Latvijā un Ķekavas novadā ir uzlabojusies, atzīst IT un lauksaimniecības nozarē strādājošie, savukārt to, ka vide ir pasliktinājusies, atzīst nekustamā īpašuma, celtniecības un tirdzniecības nozarē strādājošie.

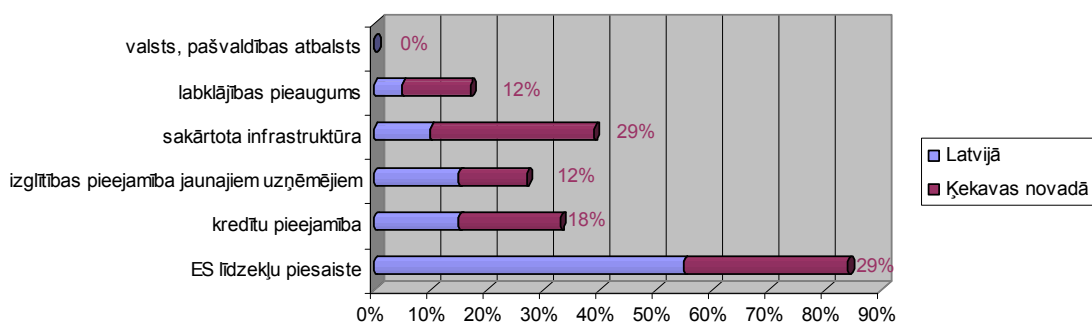
Aptaujātie uzņēmēji tika lūgti minēt faktorus, kas, viņuprāt, ir ietekmējuši uzņēmējdarbības vides uzlabošanos vai pasliktināšanos. Kā uzņēmējdarbības vides pasliktināšanās faktorus Latvijā kopumā 13% aptaujāto uzņēmēju minēja lielos nodokļu slogus, 13% valdības neprofesionalitāti, 12% ekonomisko situāciju valstī kopumā, 10% pārāk lielu birokrātiju un 10% neziņu par nākotni, savukārt lūgti minēt vides pasliktināšanās iemeslus Ķekavas novadā, 17% uzņēmēju uzskatīja, ka vainojama ir ekonomiskā situācija valstī kopumā, 12% uzskatīja, ka valda pārāk liela birokrātija, bet 11% kā uzņēmējdarbības vides pasliktināšanās faktoru minēja pašvaldības atbalsta trūkumu.

3.3. att. Ķekavas novada uzņēmēju viedoklis par uzņēmējdarbības vides pasliktināšanās iemesliem

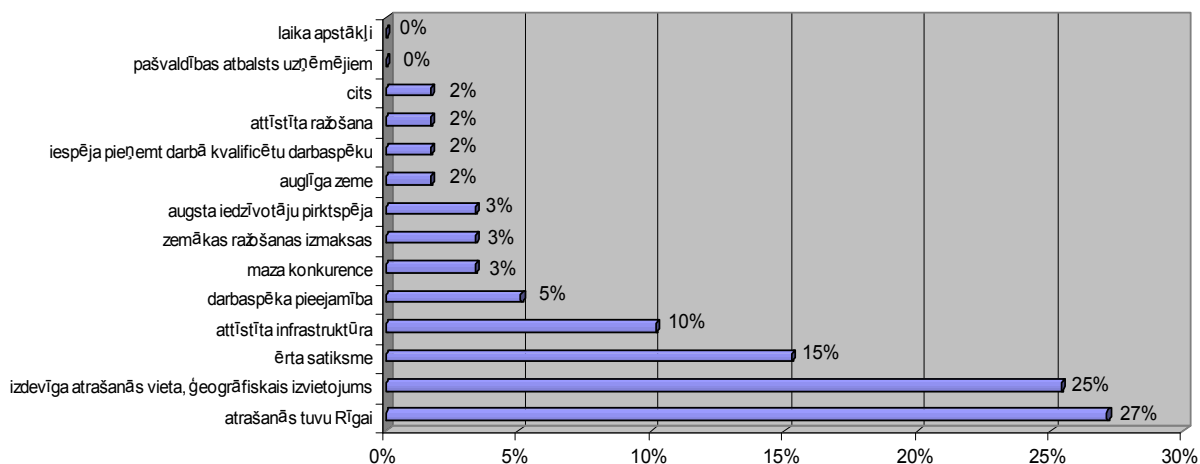
Analizējot iegūtos datus, var secināt, ka uzņēmējdarbības vides pasliktināšanās iemesli gan Latvijā, gan Ķekavas novadā galvenokārt tiek saistīti ar valsts kopējo ekonomisko situāciju un mazāk tiek minēti tādi iemesli, kas būtu saistīti ar pašu uzņēmumu iekšējo vidi. No vienas puses, tas liek domāt, ka uzņēmējdarbības attīstība novadā jebkurā gadījumā būs atkarīga no valsts ekonomiskās attīstības, taču, no otras puses, ņemot vērā iepriekš minētos faktus, ka uzņēmējdarbība un tās izmaiņas pozitīvāk tiek vērtētas tieši novadā, var secināt, ka pašvaldība var būtiski ietekmēt dažādus lēmumus un nākotnē pašvaldībai būtu aktīvi jāiesaistās uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumos.

Kā uzņēmējdarbības vides uzlabošanās faktoriem Latvijā tika minēti ES līdzekļu piesaiste (55%), bet Ķekavas novadā - infrastruktūras sakārtošana (29%) un ES līdzekļu piesaiste (29%). Kā uzņēmējdarbības vides uzlabošanās faktoru neviens no uzņēmējiem nebija minējis pašvaldības atbalstu, kas vēlreiz apliecina faktu, ka uzņēmēju un pašvaldības savstarpējā sadarbība ir vērtējama negatīvi. Iemesli šādai situācijai var būt vairāki, bet, pēc autora domām, kā galveno var minēt to, ka pašvaldībā netiek veikta stratēģiskā plānošana, netiek noteikti mērķi un uzdevumi, bet vadīšana tiek balstīta tikai uz birokrātiskiem valsts pārvaldes principiem.

3.4. att. Ķekavas novada uzņēmēju viedoklis par uzņēmējdarbības vides uzlabošanās faktoriem

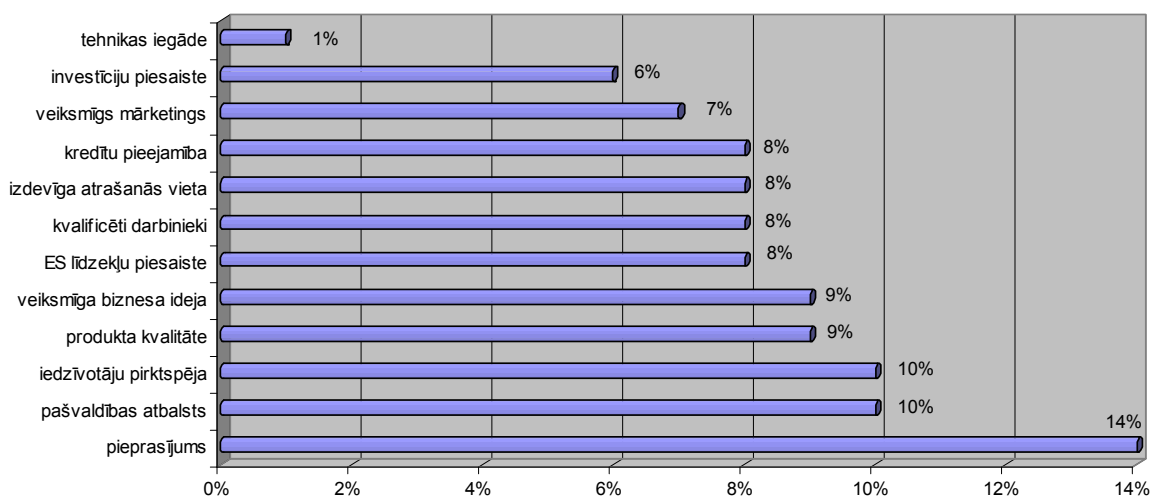
Kā redzams iepriekš analizētajos datos, uzņēmējdarbības vidi Ķekavas novadā pozitīvi vērtē vairāk uzņēmēju, nekā uzņēmējdarbības vidi Latvijā kopumā, tāpēc aptaujātie uzņēmēji tika lūgti nosaukt, kādas viņuprāt ir priekšrocības, lai veiktu uzņēmējdarbību Ķekavas novadā. 27% aptaujāto uzņēmēju kā lielāko priekšrocību minēja atrašanos tuvu Rīgai, 25% uzskatīja, ka priekšrocība ir izdevīga atrašanās vieta un ģeogrāfiskais izvietojums, 15% - ērta satiksme. Svarīgi piebilst, ka mazs uzņēmēju īpatsvars minēja tādus faktoros, kas saistīti ar kvalitatīvu darbaspēku. Diemžēl neviens no respondentiem nebija minējis tādu faktoru kā pašvaldības atbalsts uzņēmējiem, kas liek secināt, ka pašvaldībai vairāk būtu jāatbalsta vietējie uzņēmēji.

3.5. att. Ķekavas novada uzņēmēju minētās priekšrocības uzņēmējdarbības veikšanai Ķekavas novadā

3.1.1. Uzņēmējdarbību ietekmējošie faktori

Aptaujājot Ķekavas novada uzņēmējus, autors lūdz sniegt viedokli, kādi faktori veicina uzņēmējdarbības attīstību. Šajā ziņā uzņēmēji nesniedza viennozīmīgu viedokli par kādu konkrētu faktoru, taču minēja vairāku vienlīdzīgu faktoru kopumu. Uzņēmēji uzskata, ka uzņēmējdarbības attīstību ietekmē tādi faktori kā pieprasījums (14%) un iedzīvotāju pirktspēja (10%), pašvaldības atbalsts (10%), produkta kvalitāte (9%), veiksmīga biznesa ideja (9%), ES līdzekļu piesaiste (8%), kvalificēts darbaspēks (8%) un citi faktori.

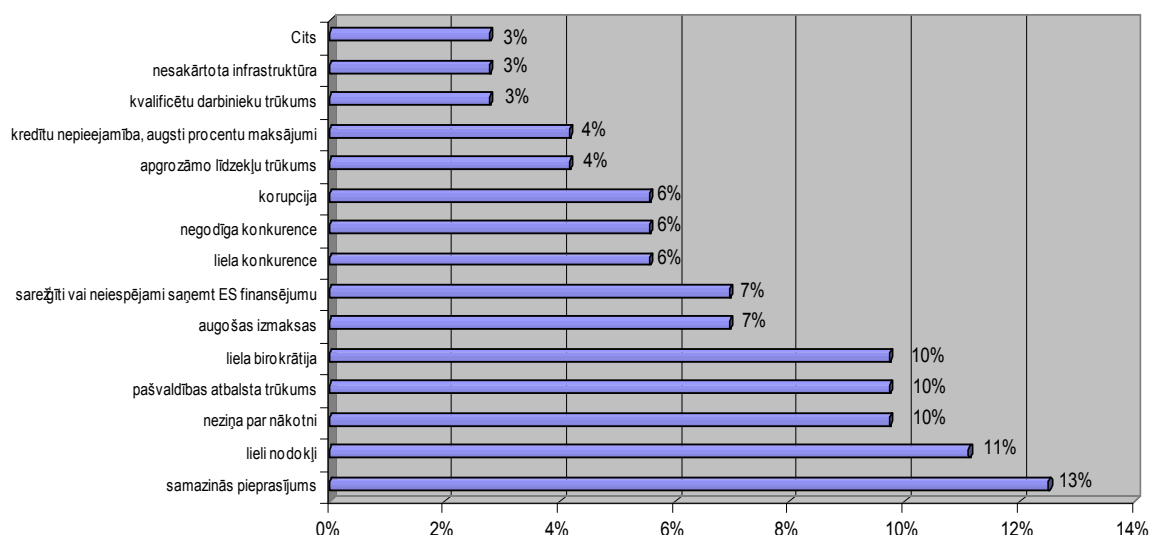

3.6. att. Ķekavas novada uzņēmumu minētie uzņēmējdarbību veicinošie faktori

Šajā gadījumā būtiski pieminēt faktu, ka uzņēmēji vienlīdz daudz ir minējuši gan ārējās vides, gan iekšējās vides faktoros, t.i., tie uzskata, ka uzņēmuma attīstību spēj ietekmēt gan iekšējie resursi, piemēram, darbaspēks un produkta kvalitāte, gan ārējie resursi, piemēram, pieprasījums un pašvaldības atbalsts.

Arī TC „Liiba” direktors Egils Kokāns vēlas uzsvērt, ka „viens no galvenajiem veiksmīgas uzņēmējdarbības faktoriem ir pašvaldības un uzņēmēju sadarbība” [16].

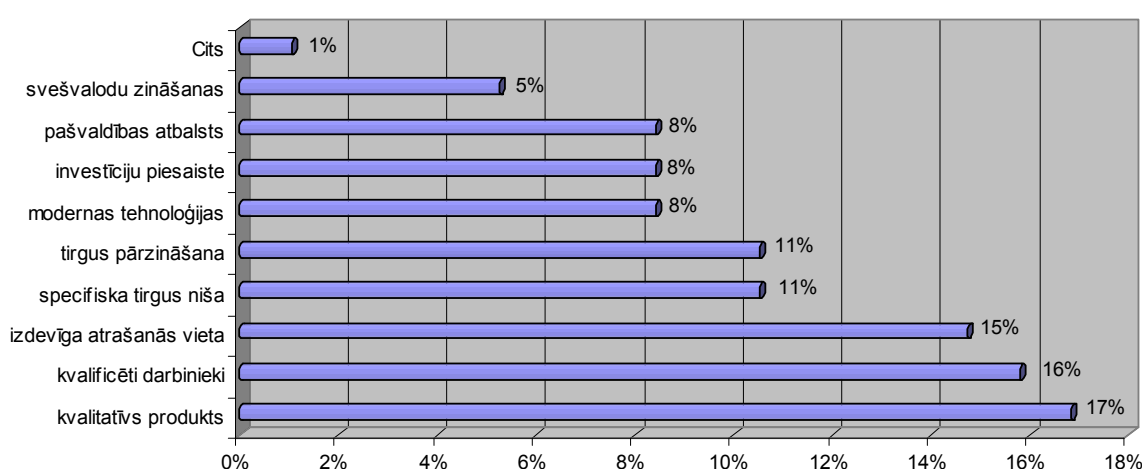
Analizējot problēmas, ar kurām uzņēmēji saskaras, veicot uzņēmējdarbību Ķekavas novadā, autors secina, ka galvenā problēma ir saistīta ar valsts ekonomisko situāciju kopumā, t.i., pieprasījuma samazināšanos (13%) un lielajiem nodokļu slogiem (11%). Vēl tiek minētas tādas problēmas kā neziņa par nākotni (10%), pašvaldības atbalsta trūkums (10%), liela birokrātija (10%) un sarežģīti vai neiespējami saņemt ES finansējumu (7%). Būtiski pieminēt faktu, ka tādu problēmu kā pieprasījuma samazināšanos vairāk minējuši uzņēmēji, kuri darbojas pakalpojumu nozarē, savukārt mazāk - tādi uzņēmēji, kuri darbojas transporta un loģistikas nozarē.

3.7. att. Ķekavas novada uzņēmumu minētās problēmas, ar kurām saskaras uzņēmējdarbībā

3.1.2 Uzņēmējdarbības konkurētspējas priekšrocības

Lai objektīvi tiktu analizēta uzņēmējdarbības vide, svarīgi noteikt uzņēmēju konkurētspējas priekšrocības, tā iemesla dēļ arī anketā tika iekļauts jautājums, kādas ir konkurētspējas priekšrocības, veicot uzņēmējdarbību. Kā galvenās priekšrocības tika minētas kvalitatīvs produkts (17%), kvalificēti darbinieki (16%) un izdevīga atrašanās vieta (15%). Pēc autora domām, pozitīvi vērtējams fakts, ka uzņēmēji tomēr apzinās, ka kvalificētam un atbilstošam darbaspēkam ir būtiska nozīme uzņēmējdarbības attīstībā un tas, ko varētu darīt pašvaldība, ir sagatavot šādu darbaspēku, lai tie iesaistītos vietējā uzņēmējdarbībā, tādējādi uzlabojot novada vispārējo sociāli ekonomisko stāvokli.

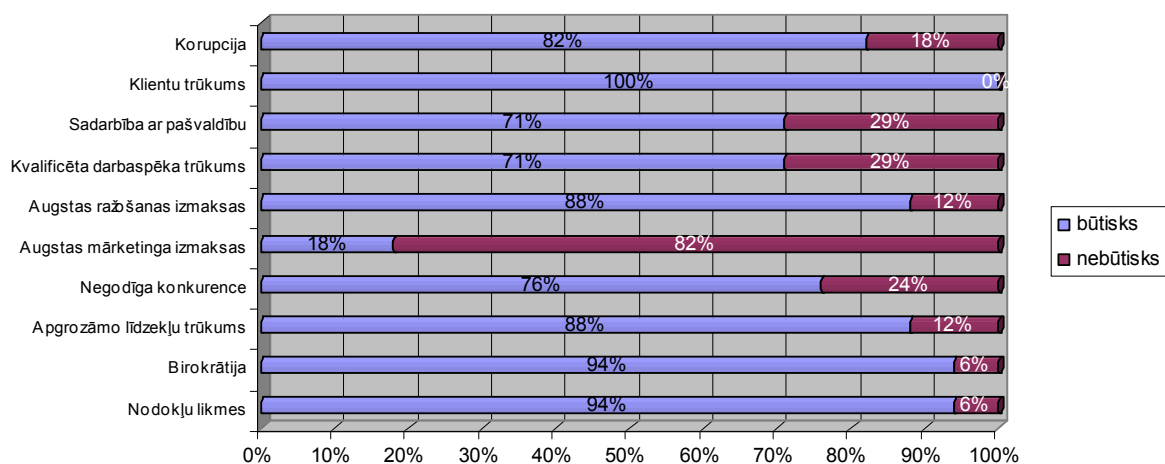

3.8. att. Ķekavas novada uzņēmumu minētās konkurētspējas priekšrocības

Interesanti, ka tie uzņēmēji, kas uzskata, ka svarīga priekšrocība ir pašvaldības atbalsts, arī uzskata, ka svarīga ir investīciju piesaiste, turklāt šie uzņēmēji pārstāv tādas nozares kā nekustamais īpašums, celtniecība un tirdzniecība. Tas liecina, ka šī brīža ekonomiskajā situācijā grūtāk klājas nozarēm, kuras ir orientētas un patēriņu, līdz ar to, tām ir nepieciešams īpašs atbalsts, lai spētu „atveseļoties” un turpināt attīstīties. Savukārt transporta un loģistikas nozarē strādājošie uzņēmēji uzskata, ka būtiskākā konkurētspējas priekšrocība ir kvalitatīvs produkts un izdevīga atrašanās vieta.

Uzņēmēji arī tika lūgti noteikt, cik, viņuprāt, būtiski ir dažādi uzņēmējdarbību kavējoši faktori. Kā būtiskākos uzņēmējdarbību kavējošos faktoros uzņēmēji minēja klientu trūkumu (100%), nodokļu likmes (94%) un birokrātiju (94%), apgrozāmo līdzekļu trūkumu

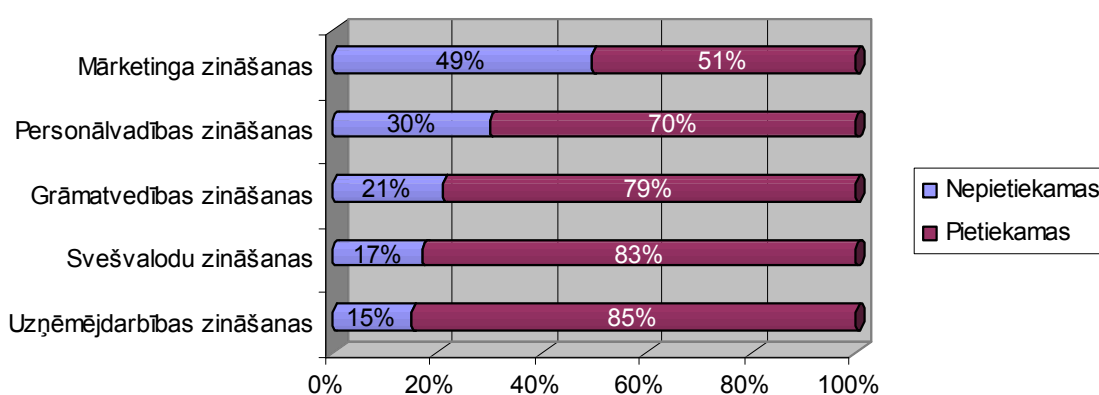
(88%), augstas ražošanas izmaksas (88%), savukārt kā vismazāk nozīmīgu minēja augstas mārketinga izmaksas (82%).

3.9. att. Ķekavas novada uzņēmumu vērtējums par uzņēmējdarbību kavējošiem faktoriem

Kā jau iepriekš minēts, viena no svarīgākajām konkurētspējas priekšrocībām ir kvalificēta darbaspēka pieejamība, ko atzīst arī liela daļa aptaujāto Ķekavas novada uzņēmēju. Aptaujas rezultāti liecina, ka šī problēma pagaidām nav aktuāla – 76% aptaujāto uzņēmumu atzina, ka šobrīd tie ir pilnībā nodrošināti ar nepieciešamo darbaspēku, 65% aptaujāto uzņēmēju atzina, ka regulāri iegulda līdzekļus darbinieku kvalifikācijas celšanā un 71% atzina, ka Latvijā sagatavotie speciālisti kopumā atbilst darba tirgus prasībām. Lai arī lielākā daļa uzņēmumu ir apmierināti ar darbaspēka pieejamību, autors tomēr vēlas uzsvērt savstarpējo sadarbību - uzņēmējiem ir jāsaprot, ka skolēni un studenti ir uzņēmuma nākamais darbaspēks, vēl jo vairāk tāpēc, ka 53% uzņēmumu atzina, ka labprāt pieņem darbā darbiniekus bez iepriekšējas pieredzes, līdz ar to, jau iepriekš izveidota sadarbība, nākotnē nāktu par labu gan pašam uzņēmumam, gan darbiniekam. Diemžēl tikai 31% aptaujāto uzņēmēju atzina, ka regulāri nodrošina skolēnus un studentus ar prakses vietām un, pēc autora domām, šāds rādītājs ir vērtējams negatīvi. Turklāt, vērtējot nozaru skatījumā, visvairāk prakses vietas piedāvā vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē strādājošie uzņēmumi, bet vismazāk – apstrādes rūpniecībā, kas pēc autora domām, ir vērtējams īpaši negatīvi, jo nesniedz iespēju jaunajiem tirgus speciālistiem praksē pielietots teorētiski iegūtās zināšanas un attīstīt savas spējas tik svarīgā tautsaimniecības nozarē. Uzņēmumiem vairāk būtu jāiesaistās šādās aktivitātēs, tādējādi veicinot sadarbību starp uzņēmumu un jaunajiem speciālistiem darba tirgū.

Ņemot vērā, ka praksē ir zināmi gadījumi, kad, it kā, veiksmīgi uzņēmumi laika gaitā nespēj noturēt savas tirgus pozīcijas, kam iemesls ir nepietiekamās zināšanas uzņēmējdarbībā, autors vēlējās noskaidrot, vai aptaujāto uzņēmumu vadošo darbinieku zināšanas uzņēmējdarbībā, personālvadībā, mārketingā, grāmatvedībā un svešvalodu jomās ir pietiekamas. Pozitīvi vērtējams fakts, ka katru no zināšanām visi aptaujātie uzņēmēji novērtēja kā pietiekamas (> 50%). Zināšanas uzņēmējdarbībā kā pietiekamas novērtēja 85% aptaujāto uzņēmēju, svešvalodu zināšanas – 83%, grāmatvedības zināšanas – 79%, personālvadības zināšanas – 70% un mārketinga zināšanas vismazāk – 51% aptaujāto uzņēmēju.

3.10. att. Ķekavas novada uzņēmumu viedoklis par vadošo darbinieku zināšanām

Jāsecina, ka, lai arī pārsvarā nepieciešamās zināšanas tiek vērtētas pozitīvi, tomēr jāņem vērā fakts, ka dažu uzņēmumu vadošajiem darbiniekiem tomēr tās tika vērtētas kā nepietiekamas. Vislielākais īpatsvars šādas atbildes sniegšanā bija mazo uzņēmumu vadītājiem, kuriem, pēc autora domām, uzsākot uzņēmējdarbību, nav pietiekami resursi dažādu zināšanu un prasmju apguvei. Pēc autora domām, tieši mazajiem uzņēmumiem šādu zināšanu papildināšana būtu nepieciešama visvairāk, jo, iespējams, tieši zināšanu trūkuma dēļ tie ir mazi un nespēj attīstīties.

Lai arī tikai 8% aptaujāto Ķekavas novada uzņēmēju uzskata, ka attīstītas tehnoloģijas ir būtiska konkurētspējas priekšrocība, pēc autora domām, tam tomēr ir lielāka nozīme, jo attīstītas tehnoloģijas sniedz iespēju veikt produktīvu un rentablu uzņēmējdarbību, paaugstinot darba ražīgumu, kā arī sniedz plašākas iespējas konkurēt ar importa precēm, kas ražotas, piemēram, Ķīnā un kurām lētā darbaspēka dēļ un īpaši - attīstīto tehnoloģiju dēļ - ir

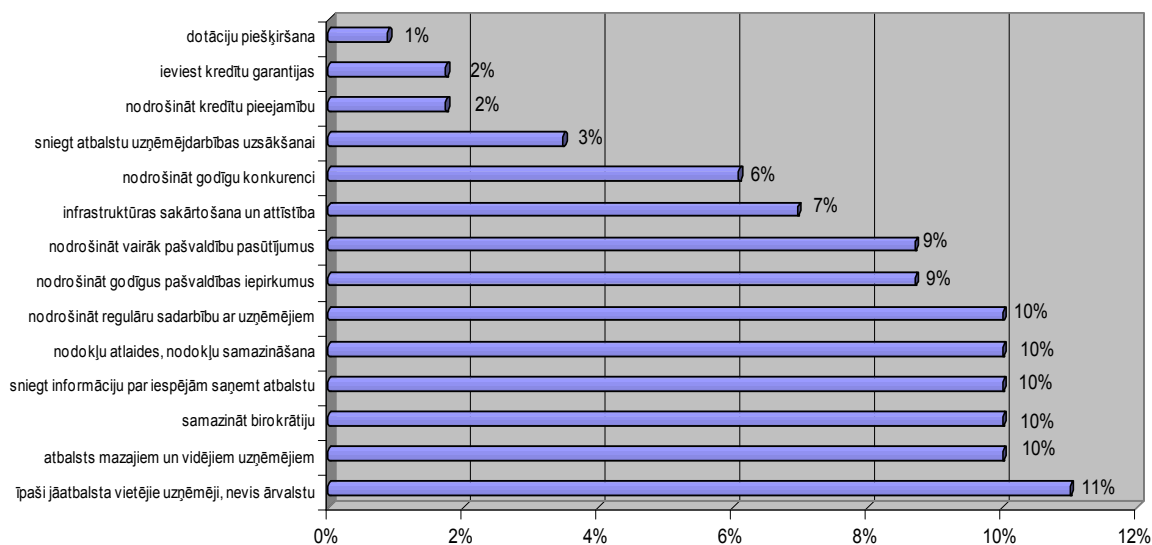
zema pašizmaksa. Veicot aptauju, autors secina, ka 68% Ķekavas novada aptaujāto uzņēmumu savā uzņēmējdarbībā izmanto modernās tehnoloģijas. Šādu atbildi visvairāk snieguši apstrādes rūpniecībā strādājošie uzņēmumi. Uzņēmumi, kas savā uzņēmējdarbībā šādas tehnoloģijas neizmanto, kā iemeslu min finansējuma nepietiekamību, kā arī informācijas trūkumu. Šādu atbildi pārsvarā snieguši vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē strādājošie uzņēmumi

3.1.3. Uzņēmumu savstarpējā un pašvaldības sadarbība

Kā jau iepriekš minēts, pēc autora domām, sadarbība ar pašvaldību ir būtiska īpaši šajā ekonomiskajā situācijā, kad ir skaidrs, ka atbalstu no valsts nebūs iespējams sagaidīt, tāpēc anketā tika iekļauts jautājums par sadarbību un saņemto atbalstu no pašvaldības.

Diemžēl jāsecina, ka tikai 24% no aptaujātajiem uzņēmējiem sadarbojas ar pašvaldību uzņēmējdarbības attīstības jautājumos. Turklāt šādu atbildi ir snieguši pārsvarā lieli uzņēmumi, kas vēlreiz apliecina, ka nepietiekama uzmanība tiek pievērsta mazo un vidējo uzņēmumu attīstībai. Lai arī daļa uzņēmēju sadarbību ar pašvaldību ir izveidojoši, taču būtisks ir fakts, ka tikai 6% no aptaujāto uzņēmumu spēj ietekmēt pašvaldības pieņemtos lēmumus. Arī šajā gadījumā raksturīga pazīme ir lieli uzņēmumi, nevis mazie un vidējie.

Vērtējot kopumā, lūgti noskaidrot, vai pašvaldības atbalsts ir pietiekams, 71% no aptaujātajiem uzņēmējiem atzina, ka tas ir drīzāk nepietiekams, 12% uzskatīja, ka tas ir pilnībā nepietiekams, 18% minēja, ka tas ir drīzāk pietiekams, bet neviens no uzņēmumiem neminēja, ka atbalsts ir pilnībā pietiekams. Lai spētu precīzi definēt, kādu atbalstu uzņēmēji vēlētos saņemt, anketā tika iekļauts atbilstošs jautājums. No aptaujātajiem uzņēmumiem 11% atzina, ka īpašs atbalsts būtu jāvelta vietējiem uzņēmējiem, nevis ārvalstu, 10% uzskatīja, ka vairāk jāatbalsta mazie un vidējie uzņēmēji, jāsamazina birokrātija, jāsniedz informācija par iespējām saņemt atbalstu, jāsamazina nodokļi vai jāpiešķir nodokļu atlaides, jānodrošina regulāra sadarbība ar uzņēmēju, savukārt 9% aptaujāto uzņēmumu kā atbalstu vēlējās saņemt godīgus pašvaldību iepirkumus un vairāk pašvaldības pasūtījumus. Pēc autora domām, šāds atbalsts ir pilnībā reāls un izpildāms, bet, iespējams, pašvaldība līdz šim nav centusies noskaidrot uzņēmēju viedokli šajā sakarā, līdz ar to, nav veikusi atbalsta pasākumus.

3.11. att. Ķekavas novada uzņēmumu viedoklis par vēlamu pašvaldības atbalstu

Svarīgs faktors, kas ietekmē uzņēmumu attīstību, ir dažāda veida sadarbība gan ar pašvaldību, kā iepriekš minēts, gan arī uzņēmumiem savām starpā. Arī tas savā veidā sniedz iespējas papildināt zināšanas, apmainīties ar informāciju, kopīgiem spēkiem mēģināt ietekmēt pašvaldības lēmumus attiecībā uz uzņēmējdarbību un citas iespējas, kas ļauj uzņēmējiem būt vienotiem un saņemt vismaz kādu atbalstu. Kā pozitīvs piemērs Ķekavas novadā jāmin šogad dibinātā **Ķekavas novada uzņēmēju padome**, kuras mērķis ir veicināt sociāli ekonomisko aktivitāti un uzņēmējdarbības vides attīstību Ķekavas novadā, kā arī sekmēt Ķekavas novada uzņēmēju interešu ievērošanu valsts un pašvaldības institūcijās. Biedrība, mērķu sasniegšanai, ir izvirzījusi tādus uzdevumus kā:

- apzināt ar uzņēmējdarbību saistītās aktuālās problēmas Ķekavas novadā, kā arī sagatavot priekšlikumus to risināšanai;
- noskaidrot Ķekavas novada uzņēmēju viedokli ar uzņēmējdarbību saistītos jautājumos;
- veidot dialogu starp Ķekavas novada domi un Ķekavas novada uzņēmējiem;
- veicināt savstarpējo informācijas apmaiņu starp Ķekavas novada uzņēmējiem;
- sekmēt Ķekavas novada uzņēmēju informēšanu par pašvaldības lēmumiem;

Pēc autora domām, iepriekšminētās funkcijas ir būtiskas lielākai daļai Ķekavas novada uzņēmēju, it īpaši jaundibinātiem uzņēmumiem, kā arī mazajiem uzņēmumiem, kuriem

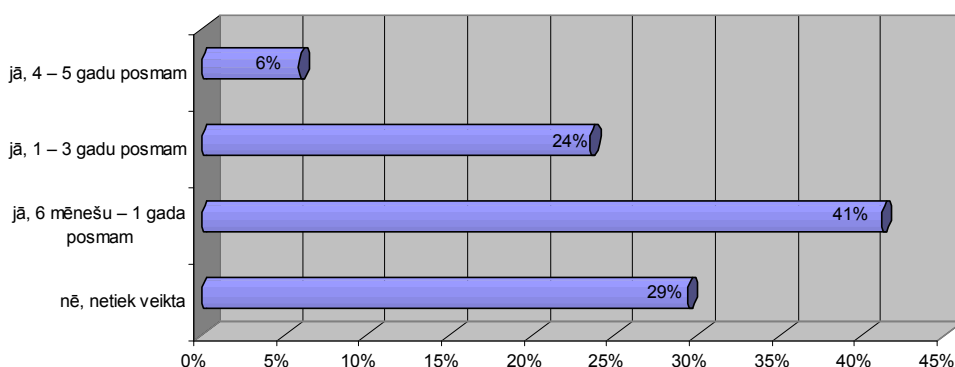
neieguldot lielus līdzekļus un laiku, ir iespējams saņemt aktuālu informāciju par uzņēmējdarbības vides izmaiņām, jaunumiem, plāniem un iespējām.

3.1.4. Starptautiskā sadarbība un attīstības plānošanas nozīme

Nemot vērā, ka šī brīža ekonomiskā situācija ir nelabvēlīga un valdība ir izdarījusi visu iespējamo, lai uzņēmējiem būtu maksimāli grūti izdzīvot, pēc autora, domām, vienīgais veids kā uzlabot ekonomisko situāciju, ir aktīvi veicināt starptautisko sadarbību un saražoto produkciju eksportēt uz citām valstīm, kur patērētāju pirktspēja ir daudz augstāka, nekā Latvijā. Šī iemesla dēļ autors vēlējas noskaidrot, kāds ir eksportētās produkcijas apjoms Ķekavas novadā esošajos uzņēmumos. Aptaujas rezultāti liecina, ka ar eksportēšanu nodarbojas 29% aptaujāto uzņēmēju, kuri pārstāv tādas nozares kā vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, lauksaimniecība un transports, savukārt tie uzņēmumi, kas ar eksportu nenodarbojas, kā galveno iemeslu min apgrozāmo līdzekļu trūkums un nepietiekama informācija par ārvalstu tirgiem. Autors secina, ka pārsvarā Ķekavas novadā esošie uzņēmēji ir orientēti uz Latvijas tirgu, bet tikai neliela daļa vēlas būt konkurētspējīgi ārvalstu tirgos.

Kopš Latvija ir Eiropas Savienības dalībniece, aktuāls uzņēmējdarbību veicinošs veids ir ES struktūrfondu līdzekļu piesaiste. Vērtējot aktivitāti šajā jomā tieši Ķekavas novada uzņēmēju vidū, autors secina, ka 82% aptaujāto uzņēmumu nekad nav piesaistījuši ES struktūrfondu līdzekļus, kā iemeslus minot to, ka uzņēmums nedarbojas atbalstāmajā nozarē (32%), liela birokrātija (22%), pārāk mazs uzņēmums (14%), nav pieejams līdzfinansējums (11%), zināšanu trūkums (3%) u.c.. Šis, savukārt, ir vēl viens veids, kā pašvaldība var iesaistīties uzņēmējdarbības atbalstā, jo, piemēram, jau iepriekš pieminētie jaunie un mazie uzņēmēji, iespējams, nemaz nav informēti par tādām iespējām, tiem trūkst zināšanu, līdz ar to pašvaldība varētu informēt uzņēmumus par iespējām saņemt vai pieteikties ES struktūrfonda līdzekļiem, sniegt informāciju par nepieciešamajiem dokumentiem un palīdzēt pieteikumu sagatavošanā. Kā pozitīvu piemēru autors vēlas minēt **Uzņēmēju konferenci** [31], ko š.g. oktobrī rīkoja Ķekavas novada dome ar mērķi veicināt uzņēmējdarbību novadā, un kurā piedalījās gan banku pārstāvji, gan Latvijas Investīciju un Attīstības aģentūras pārstāve, gan Jelgavas Biznesa inkubatora pārstāvis, gan Latvijas Garantiju aģentūras pārstāvis, un sniedza plašu informāciju gan par ES struktūrfondiem, gan citiem projektiem, kam ir iespējams pieteikties jau esošiem uzņēmējiem, kā arī tiem, kuri tikai vēlas par tādiem kļūt.

Līdzīgi kā valsts un pašvaldības paredz attīstības plānošanu, lai spētu noteikt attīstības stratēģiju un mērķus, kā arī veicinātu kopējo sociāli ekonomisko situāciju, pēc autora domām, arī jebkuram uzņēmumam veiksmīgas attīstības pamatā ir jābūt attīstības plānošanai. Analizējot aptaujāto uzņēmumu rezultātus, autors secina, ka 29% aptaujāto uzņēmumu attīstības plānošanu neveic nemaz, savukārt 41% to veic līdz viena gada posmam, 24% - viena līdz trīs gadu posmam, bet tikai 6% to veic ilgtermiņā – četru līdz piecu gadu posmam. Protams, nav iespējams apgalvot, ka uzņēmuma panākumus tirgū nosaka tā attīstības plānošana, bet, pēc autora domām, tas tomēr ir svarīgs faktors, kas ļauj plānot un koordinēt savu darbību, pielāgoties tirgus izmaiņām, kā arī izvērtēt sasniegtos rezultātus.

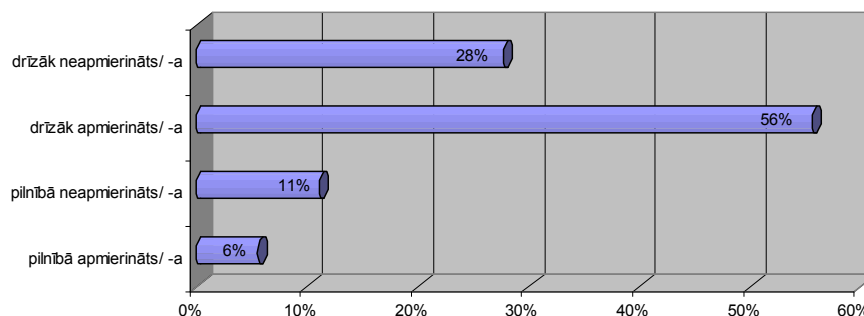
3.12. att. Ķekavas novada uzņēmēju īpatsvars, kas veic attīstības plānošanu, %

Vērtējot uzņēmumu nozaru griezumā, attīstības plānošanu ilgtermiņā (4 – 5 gadu posmam) pārsvarā veic lauksaimniecības nozares uzņēmumi, 1 – 3 gadu posmam pārsvarā veic transporta nozares uzņēmumi, savukārt īstermiņa (6 mēnešu – 1 gada posmam) – vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē strādājošie uzņēmumi. Attīstības plānošana pārsvarā netiek veikta celtniecības un būvniecības nozarē strādājošo uzņēmumu vidū.

3.2. Iedzīvotāju viedoklis par uzņēmējdarbības vidi

Kā jau iepriekš minēts, uzņēmējdarbības attīstība atstāj būtisku iespaidu uz novada kopējo sociāli ekonomisko attīstību, tai skaitā iedzīvotāju dzīves līmeni, savukārt iedzīvotāju dzīves līmenis spēj ietekmēt uzņēmējdarbības vidi un tās attīstību, jo pievilcīga un pozitīva apkārtējā vide piesaista gan darbaspēku, gan jaunu uzņēmumu veidošanos. Pēc autora domām, bija būtiski noskaidrot iedzīvotāju viedokli par vispārējo dzīves kvalitāti Ķekavas novadā, tāpēc iedzīvotāju aptaujas anketā tika iekļauts attiecīgs jautājums. Autors secina, ka

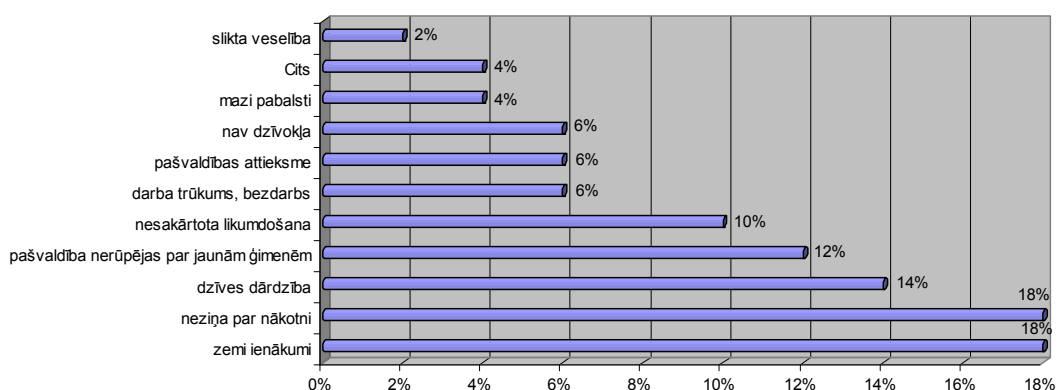
56% aptaujāto iedzīvotāju ir drīzāk apmierināti ar savas dzīves kvalitāti, 6% pilnībā apmierināti, 28% ir drīzāk neapmierināti, bet 11% pilnībā neapmierināti ar savas dzīves kvalitāti. Apmierinātības līmenis atšķiras arī katrā reģionā – tādi iedzīvotāji, kuri ir drīzāk apmierināti un pilnībā apmierināti ar savas dzīves kvalitāti, vairāk dzīvo Baložu pilsētā, savukārt tādi, kuri ir drīzāk neapmierināti un pilnībā neapmierināti – Ķekavas pagastā.

3.13. att. Ķekavas novada iedzīvotāju dzīves kvalitātes vērtējums, %

Svarīgi pieminēt, ka par dzīves apmierinātības līmeni vairāk pozitīvu atbilžu snieguši tie iedzīvotāji, kuru ienākumu līmenis ir vidēji augsts un augsts¹⁰, savukārt negatīvo viedokli snieguši vairāk tie iedzīvotāji, kuru ienākumu līmenis ir zems, vidēji zems vai vidējs.

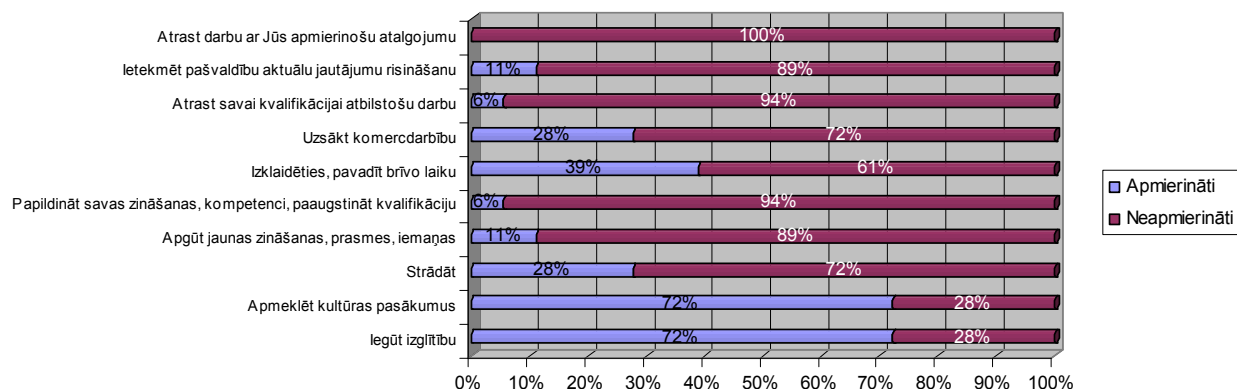
Iedzīvotāji tika lūgti arī minēt iemeslu, kāpēc dzīves līmenis tiek vērtēts negatīvi. Pēc sniegtajām atbildēm, autors secina, ka galvenais rādītājs ir zemi ienākumi (18%) un neziņa par nākotni (18%), dzīves dārdzība (14%), pašvaldība nerūpējas par jaunajām ģimenēm (12%), nesakārtota likumdošana (10%), darba trūkums (6%), pašvaldības attieksme (6%), nav dzīvokļa (6%), bet kā vismazāk ietekmējošo faktoru minēja sliktu veselību (4%).

3.14. att. Ķekavas novada iedzīvotāju minētie zema dzīves līmeņa iemesli, %

¹⁰ Zemi ienākumi (... – 100 LVL), Vidēji zemi ienākumi (100 – 150 LVL), Vidēji ienākumi (151 – 200 LVL), Vidēji augsti ienākumi (201 – 300 LVL), Augsti ienākumi (301 - ... LVL)

Kopumā analizējot šos datus, autors secina, ka pārsvarā iedzīvotāji savu dzīves kvalitāti saista ar materiālo stāvokli un nodrošinājumu, taču mazāk min tādus faktoros, kas būtu saistīti ar brīvā laika pavadīšanas iespējām u.tml. Iespējams, šī ir problēma, kas aktualizējusies šajā gadā ekonomisko pārmaiņu rezultātā, jo, kā zināms, daudzas ģimenes saskaras ar finansiālām grūtībām, kas ir pamatā dzīves līmeņa pasliktināšanai. Par to liecina arī fakts, ka liela daļa iedzīvotāju nav apmierināti ar novadā pieejamiem pakalpojumiem, kas tieši saistās ar iedzīvotāju attīstību, izaugsmi un labklājības nodrošināšanu – 100% aptaujāto iedzīvotāju nav apmierināti ar iespēju atrast darbu ar apmierinošu atalgojumu, 94% aptaujāto iedzīvotāju nav apmierināti ar iespēju atrast savai kvalifikācijai atbilstošu darbu, kā arī papildināt savas zināšanas un paaugstināt kvalifikāciju, 89% aptaujāto iedzīvotāju nav apmierināti ar iespēju apgūt jaunas zināšanas, kā arī ietekmēt pašvaldību svarīgu lēmumu pieņemšanā. Visvairāk – 72% aptaujāto iedzīvotāju – ir apmierināti ar iespēju iegūt izglītību un apmeklēt kultūras pasākumus.

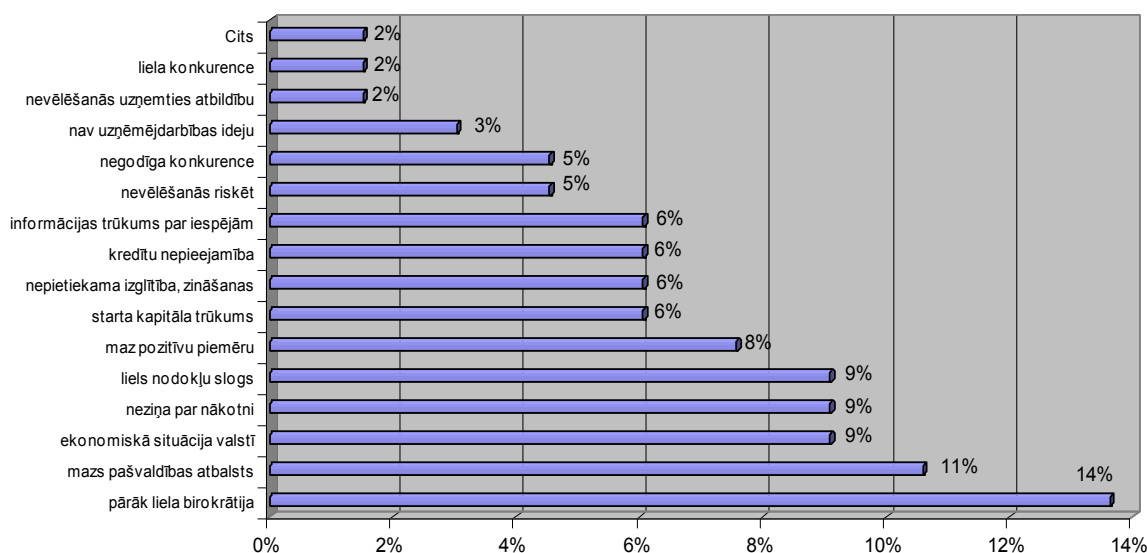

3.15. att. Ķekavas novada iedzīvotāju vērtējums par dažādu pakalpojumu pieejamību, %

3.2.1. Iedzīvotāju aktivitāte uzņēmējdarbības veicināšanā

Lai iegūtu objektīvāku viedokli un redzējumu no malas par uzņēmējdarbības vidi Ķekavas novadā, arī iedzīvotāji tika lūgti novērtēt uzņēmējdarbības vidi. Jāsecina, ka līdzīgi kā uzņēmēji, arī iedzīvotāji atzina, ka uzņēmējdarbības vide Ķekavas novadā ir piemērota uzņēmējdarbības veikšanai, kā galvenos faktoros minot attīstīto infrastruktūru un plašo pakalpojumu klāstu. Kā minēts M.Portera piecu spēku modelī, viens no konkurences spēkiem

ir jaunienācēju radītie draudi, tāpēc autors vēlējās noskaidrot, cik gatavi Ķekavas novada iedzīvotāji ir paši kļūt par uzņēmējiem Ķekavas novadā, tādējādi veidojot jaunus uzņēmumus, radot jaunas darba vietas un veicinot kopējās uzņēmējdarbības vides attīstību novadā. Diemžēl autors secina, ka šādu interesi izrādīja tikai 33% aptaujāto iedzīvotāju, 6% jau ir uzņēmēji, savukārt vairāk kā puse – 61% - nevēlējās kļūt par uzņēmējiem Ķekavas novadā. Nevēlēšanos iesaistīties uzņēmējdarbībā Ķekavas novadā, kā galvenie tika minēti tādi faktori kā pārāk liela birokrātija (14%), mazs pašvaldības atbalsts (11%) un tikai pēc tam ekonomiskā situācija valstī (9%), neziņa par nākotni (9%) un liels nodokļu slogs (9%). Šie dati liek izdarīt pieņēmumus, ka šajā situācijā tieši pašvaldībai būtu jāiesaistās ar savu atbalstu un, iespējams, pat nedaudz jāmaina sava domāšana, t.i., vairāk jāorientējas uz naudas pelnīšanu, nevis tikai uz budžeta lietderīgu un optimālu tērēšanu.

3.16. att. Ķekavas novada iedzīvotāju minētie iemesli, kāpēc nevēlas iesaistīties uzņēmējdarbībā

Autors piekrīt SIA „Co Priedes” valdes priekšsēdētāja, Ķekavas novada domes deputāta Pētera Geka viedoklim, ka „novada ģeogrāfiskais stāvoklis un Rīgas tuvums aicināt aicina uz mazu uzņēmumu veidošanu, uzņēmējdarbības attīstīšanu, nevis tikai darba vietu meklēšanu galvaspilsētā” [16].

Iedzīvotāji tika lūgti arī minēt apstākļus, kas traucē uzsākt uzņēmējdarbību. Kā galvenie faktori tika minēti nevēlēšanās uzņemties risku (29%), starta kapitālā trūkums (27%), nelabvēlīga ekonomiskā situācija (27%), oriģinālas biznesa idejas trūkums (8%), informācijas trūkums (7%) u.c. Ņemot vērā, ka uzņēmējdarbība pēc savas būtības ir riskam pakļauta

darbība, autors secina, ka lielai daļai aptaujāto Ķekavas novada iedzīvotāju nepiemīt uzņēmēja raksturs, līdz ar to, pēc būtības tas nav uzskatāms par traucējošu apstākli. Kas attiecas uz informācijas trūkumu, pēc autora domām, tas vēlreiz apliecina nepieciešamību iesaistīt pašvaldību un sniegt savu atbalstu uzņēmējdarbības vides attīstībā.

Kā jau iepriekš minēts, liela nozīme uzņēmējdarbības attīstībā ir uzņēmumu vadītāju zināšanas un izglītība dažādās ar uzņēmējdarbību saistītās jomās, un, pēc autora domām, tik pat liela nozīme ir iedzīvotāju izglītībai, jo tas var būt noteicošais faktors, lai pieņemtu lēmumu iesaistīties uzņēmējdarbībā. Analizējot aptaujas rezultātus, autors secina, ka 87% aptaujāto iedzīvotāju ir apmierināti ar iespēju iegūt pamatizglītību, 79% aptaujāto iedzīvotāju ir apmierināti ar iespēju iegūt vidējo izglītību un 52% aptaujāto iedzīvotāju ir apmierināti ar iespēju iegūt augstāko izglītību. Lai arī Ķekavas novadā nav nevienas augstākās izglītības mācību iestādes, pozitīvi vērtējams ir fakts, ka novads atrodas ģeogrāfiski izdevīgā vietā un ir pietiekami labi attīstīta infrastruktūra, lai iedzīvotājiem būtu iespēja apmeklēt augstākās mācību iestādes gan Rīgā, gan Jelgavā.

Iedzīvotāji tika lūgti arī novērtēt iespēju apmeklēt dažādus kursus, seminārus un apmācības, taču autors secina, ka šajā ziņā pozitīvo atbilžu īpatsvars bija daudz zemāks – 67% aptaujāto iedzīvotāju nebija apmierināti ar šādu iespēju. Vislielākā interese tika izrādīta par iespēju apgūt svešvaloda (48%), iegūt padziļinātas zināšanas, kas saistītas ar darba specifiku (33%), iegūt datorlietošanas iemaņas (10%), iegūt papildus profesiju (8%) u.c.. Pēc autora domām, arī šajā jomā vairāk varētu iesaistīties tieši pašvaldība, apkopojot informāciju, kādas zināšanas vēlētos papildināt gan paši iedzīvotāji, gan uzņēmumu darbinieki, un organizēt šo apmācību pieejamību Ķekavas novadā. Pēc autora domām, labumu no šādām aktivitātēm gūtu visas trīs puses – gan pašvaldība, gan uzņēmumi, gan iedzīvotāji, jo tādā veidā tiktu palielināta uzņēmumu konkurētspēja darbaspēka ziņā, iedzīvotāji iegūtu jaunas zināšanas, kas veicinātu to konkurētspēju darba tirgū, kā rezultātā būtu iespējams veicināt uzņēmējdarbību, samazināt bezdarbu un veicināt novada sociāli ekonomisko attīstību un izaugsmi.

Lūgti nosaukt nozares, kuras nākotnē varētu attīstīt Ķekavas novadu, iedzīvotāji pārsvarā minēja apstrādes rūpniecību (18%), lauksaimniecību, mežsaimniecību un zivsaimniecību (17%), mākslu, izklaidi un atpūtu (16%), transportu un uzglabāšanu (13%), kā arī vairumtirdzniecību un mazumtirdzniecību, automobiļu un motociklu remontu (11%).

Kopumā analizējot šos datus, autors secina, ka Ķekavas novadā iedzīvotāji ir izrādījuši nelielu interesi iesaistīties uzņēmējdarbībā, taču, ņemot vērā norādītos iemeslus, šo situāciju varētu

mainīt, ja pašvaldība sniegtu savu atbalstu, t.i., samazinātu birokrātiju un sniegtu nepieciešamo informāciju par uzņēmējdarbības uzsākšanu.

3.3. Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides SVID analīze

Analizējot dažādus uzņēmējdarbības ārējo un iekšējo vidi ietekmējošus faktoros, ir iespējams noteikt uzņēmējdarbības vides stiprās un vājās puses, kā arī pastāvošās iespējas un draudus ārējā vidē (SVID analīze), kas, savukārt, sniedz iespēju veiksmīgāk izstrādāt priekšlikumus Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides uzlabošanai un attīstībai.

3.1. tabula

Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides SVID analīze

STIPRĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> - liels darbspējas vecumā esošo iedzīvotāju īpatsvars; - attīstīta infrastruktūra (ceļi, apgaismojums); - stratēģiski izdevīga atrašanās vieta (novadu šķērso autoceļš A7, ērta, ātra satiksme ar Rīgu); - iedzīvotāju apmierinātība ar savas dzīves kvalitāti; - liels iedzīvotāju blīvums; - iespēja iegūt augstāko izglītību netālu esošajās pilsētās; - liels ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits; - augsta ekonomiskā aktivitāte dibināto uzņēmumu skaita ziņā salīdzinājumā ar citiem reģioniem; - augsts konkurences līmenis vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē; - attīstīta apstrādes rūpniecība; - novadā darbojas labi atpazīstami ražojoši uzņēmumi (AS Putnu fabrika Ķekava, AS Gutta); - uzņēmumu pieaugošais apgrozījums; - uzņēmumu vadītājiem ir pietiekamas zināšanas uzņēmējdarbībā, grāmatvedībā, personālvadībā; - jaundibinātā Ķekavas novada uzņēmēju padome;
VĀJĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> - augsts bezdarba līmenis; - nav izveidots uzņēmējdarbības attīstības pamats – konsultāciju biroji, „vienas pieturas aģentūra”, biznesa inkubatori; - samazinās jaundibināto uzņēmumu skaits;

- pamatkapitāla trūkums MVU izveidē;
- zema aktivitāte ES struktūrfondu līdzekļu piesaistē;
- zems eksportējošo uzņēmumu īpatsvars;
- nav izstrādāts novada attīstības plāns;
- zems pašvaldības atbalsts un slikta sadarbība starp pašvaldību un uzņēmējiem;
- maz pašvaldības pasūtījumu;
- pieredzes un zināšanu trūkums starptautiskā vidē;
- nav iespēja apmeklēt kursus, papildināt zināšanas;
- nav izteiktas ainavas vai valsts nozīmes tūrisma objekti, zemas iespējas attīstīt aktīvo tūrisma;

IESPĒJAS

- iespējas piesaistīt kvalificētu darbaspēku no Rīgas;
- izstrādāt novada attīstības plānu;
- sekmēt uzņēmējdarbības atbalstu centru, konsultāciju biroju izveidi;
- piešķirt nekustamā īpašuma nodokļu atlaides jaunajiem un mazajiem uzņēmumiem;
- veicināt novadā saražotās produkcijas eksportu;
- veicināt ES struktūrfondu līdzekļu piesaisti;
- uzlabot saikni starp pašvaldību un uzņēmējiem;
- palielināt uzņēmumu aktivitāti prakses vietu nodrošināšanā;
- organizēt izglītošanās iespējas mazajiem uzņēmumiem;
- organizēt izglītošanās un pārkvalificēšanās iespējas iedzīvotājiem;
- atbalstīt jaundibināto Ķekavas novada uzņēmēju padome;
- ieviest modernās vadības principus pašvaldībās;

DRAUDI

- samazinās iedzīvotāju pirktspēja un pieprasījums;
- kvalificēta darbaspēka aizplūšana uz Rīgu;
- uzņēmējdarbības vides pasliktināšanās pēdējo trīs gadu;
- ekonomikas struktūrā dominē uzņēmumi ar zemu pievienoto vērtību;
- novada sociāli ekonomisko situāciju nosaka pārsvarā lielie uzņēmumi un ir zema mazo un vidējo uzņēmumu aktivitāte;
- zema iedzīvotāju aktivitāte uzņēmējdarbības uzsākšanā;
- MVU nepietiekamās zināšanas uzņēmējdarbībā;
- maz uzņēmumu uzskata tehnoloģiju attīstību par būtisku konkurētspējas priekšrocību;
- vispārējā ekonomiskā situācija valstī;
- nelabvēlīga valsts nodokļu politika un kredītpolitika, neprofesionāla valdība;

- liela pašvaldības birokrātija
- neziņa par nākotni;

Analizējot Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides SVID analīzi, autors secina, kādas ir uzņēmējdarbības vides stiprās puses, ar kuru palīdzību ir iespējams veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību, kādas ir vājās puses, kas kavē attīstīt uzņēmējdarbības vidi, kādas ir iespējas jeb ārējās vides faktori, kas var veicināt uzņēmējdarbības vides izaugsmi, un, kādi ir draudi jeb ārējās vides faktori, kas var kavēt uzņēmējdarbības vides izaugsmi.

STIPRĀS PUSES:

- Kā vienu no stiprajām pusēm autors min salīdzinoši lielo darbaspējas vecumā esošo iedzīvotāju īpatsvaru (68% no kopējā iedzīvotāju skaita Ķekavas novadā), līdz ar to, Ķekavas novada uzņēmējiem ir iespēja piesaistīt vietējo darbaspēku, kas savukārt samazina bezdarba līmeni novadā un veido pozitīvu kopējo sociāli ekonomisko situāciju
- Attīstīta infrastruktūra ir viens no galvenajiem veiksmīgas uzņēmējdarbības vides attīstības faktoriem. Jebkuram uzņēmumam, lai veiksmīgi attīstītu savu uzņēmējdarbību, ir svarīgi, lai tas būtu nodrošināts ar transporta, sakaru, tirdzniecības, enerģētikas un ūdenssaimniecības sistēmām, kā arī ir būtiska vispārējā apkārtējā vide un iedzīvotāju labklājība, līdz ar to, tik pat būtiski, lai apkārtējā vidē būtu gan dzīvojamie nami, skolas, veselības aizsardzības, kultūras un sporta iestādes, kas liecina par apkārtējās vides kvalitāti un iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Autors secina, ka Ķekavas novadā visi iepriekšminētie pakalpojumi ir pieejami, turklāt tie nav koncentrēti kādā vienā konkrētā vietā, bet gan ir pieejami katrā reģionā – gan Ķekavas pagastā, gan Baložu pilsētā, gan Daugmales pagastā.
- Līdzīgi kā attīstīta infrastruktūra arī ģeogrāfiskā atrašanās vieta ir būtisks nosacījums uzņēmējdarbības veikšanai – to kā priekšrocību atzina arī lielāka daļa aptaujāto Ķekavas novada uzņēmēju. Pēc autora domām Ķekavas novada teritorija atrodas izdevīgā vietā, lai tajā veiktu uzņēmējdarbību. Pirmkārt, tas atrodas salīdzinoši tuvu galvaspilsētai, otrkārt – tam ir stratēģiski izdevīga vieta transporta, jo caur Ķekavas novada teritoriju pārsvarā tiek veikts dažādu preču tranzīts no vai uz mūsu kaimiņvalsti Lietuvu.
- Kā jau iepriekš darba gaitā tika minēts, lielu nozīmi uz uzņēmējdarbības vidi atstāj apkārtējā vide, tai skaitā, iedzīvotāju dzīves līmenis un iedzīvotāju apmierinātība ar dzīves kvalitāti. Autors secina, ka arī šajā ziņā Ķekavas novada stiprā puse ir

augstais iedzīvotāju apmierinātības līmenis ar savas dzīves kvalitāti, kas liek secināt, ka apkārtējā vide ir uzņēmējdarbībai labvēlīga, t.i., uzņēmumi var būt droši, ka darbosies vidē, kurā apkārt valda pozitīvisms, nevis regulāri saskarsies ar dažādām negācijām.

- Lai uzņēmējdarbība spētu attīstīties, pēc autora domām, viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem ir kvalificēts, profesionāls darbaspēks. Neskatoties uz to, ka Ķekavas novadā nav nevienas profesionālās vai augstākās izglītības iestādes, esošais darbaspēks ir pietiekami kvalificēts un atbilstošs darba tirgus prasībām, jo nepieciešamo izglītību ir iespējams apgūt Rīgā, kas, kā iepriekš minēts, atrodas salīdzinoši netālu. Līdz ar to, autors secina, ka vēl viena Ķekavas novada stiprā puse ir iespēja iegūt profesionālu izglītību un zināšanas pielietot Ķekavas novada uzņēmumos.
- Faktors, kas liecina par uzņēmējdarbības vidi kādā reģionā, ir ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits. Statistika liecina, ka Ķekavas novadā ir 61.2 uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem, kas ir pozitīvs rādītājs, līdz ar to, pēc autora domām, arī šī tiek uzskatīta par uzņēmējdarbības vides stipro pusi.
- Kā viens no svarīgākajiem veiksmīgas uzņēmējdarbības attīstības faktoriem ir jaunu uzņēmumu dibināšanas īpatsvars. Kā liecina statistika [22], šajā ziņā Ķekavas novadā ir augsta aktivitāte – pēdējo četru gadu laikā Ķekavas novadā ir dibināti 614 jauni uzņēmumi, kā rezultātā tas ierindojas aiz tādiem reģioniem kā Rīga, Liepāja, Daugavpils, Jelgava, Jūrmala, Mārupes novads, Ogres novads un Ventspils – līdz ar to, autors secina, ka salīdzinājumā ar citiem reģioniem šī ir Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides stiprā puse.
- Kā viens no lielākajiem spēkiem, kas ietekmē jebkura uzņēmuma darbību, ir konkurenti – jo lielāka konkurence, jo pievilcīgāks un elastīgāks tirgus. Autors uzskata, kā viena no uzņēmējdarbības vides stiprajām pusēm Ķekavas novadā jāmin lielā konkurence vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē, kas padara elastīgu cenu politiku.
- Pēc autora domām, jebkura ekonomika stabili spēj balstīties tikai uz ražošanu un nevis uz patēriņu, līdz ar to, svarīgs rādītājs ir ražojošo uzņēmumu skaits. Kā Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides stiprā pusē jāmin attīstītā apstrādes rūpniecība, kurā 2008. gadā bija otrs lielākais apgrozījums aiz vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu un motociklu remonta nozares.
- Svarīgs faktors, vērtējot uzņēmējdarbības vidi, pēc autora domām, ir novada tēls un atpazīstamība pēc tajā saražotās produkcijas, kā arī patriotisma veicināšana,

iegādājoties vietējo produkciju. Ņemot vērā, ka Ķekavas novadā darbojas vairāki atpazīstamu zīmolu ražojoši uzņēmumi (piemēram, AS „GUTTA”, AS „Putnu fabrika Ķekava” u.c.), arī šī ir uzņēmējdarbības vides stiprā puse.

- Kā uzņēmējdarbības vides stiprā puse jāmin ar katru gadu pieaugošais apgrozījums dažādās nozarēs – 2008.gadā salīdzinājumā ar 2006.gadu kopējais apgrozījums pieauga par 32%, īpaši straujš pieaugums bija vērojams apstrādes rūpniecībā – iepriekšminētajā laika periodā tas pieauga par 48%.
- Nereti praksē vērojami gadījumi, kad šķietami veiksmīgi uzņēmumi nespēj turpināt savu uzņēmējdarbību. Pēc autora domām, tam par iemeslu ir nepietiekamās uzņēmumu vadītāju zināšanas uzņēmējdarbībā, taču Ķekavas novada uzņēmēju vidū šāda problēma netika novērota. Darba gaitā autors noskaidroja, ka lielākai daļai augstākā līmeņa uzņēmumu vadītāju zināšanas uzņēmējdarbībā, svešvalodās, grāmatvedībā un personālvadībā ir pietiekamas un, pēc autora domām, tas ir vērtējams kā kapitāls, līdz ar to, veidojot priekšnoteikumus veiksmīgai uzņēmējdarbības vides attīstībai Ķekavas novadā.
- Stiprā uzņēmējdarbības vides puse ir šogad dibinātā Ķekavas novada uzņēmēju padome, kuras mērķis ir veicināt sociāli ekonomisko aktivitāti un uzņēmējdarbības vides attīstību Ķekavas novadā, kā arī sekmēt Ķekavas novada uzņēmēju interešu ievērošanu valsts un pašvaldības institūcijās. Pēc autora domām, pozitīvi vērtējams arī pats fakts, ka uzņēmēji vispār izrādīja iniciatīvu un izveidoja šo institūciju, kas pārstāvētu uzņēmēju intereses novada pašvaldībā – tas liecina, ka arī paši uzņēmēji vēlas šo vidi sakārtot un turpināt tajā attīstīties.

VĀJAS PUSES:

- Kā viena no uzņēmējdarbības vājajām pusēm ir jāmin augstais bezdarba līmenis, kas var kavēt ne tikai uzņēmējdarbības vides attīstību, bet arī visa novada sociāli ekonomiskās vides izaugsmi. Šis faktors diemžēl ir aktuāls arī citos reģionos un arī valstī kopumā, un kā galvenais iemesls tam ir jāmin ekonomiskā situācija Latvijā.
- Pēc autora domām, būtisks uzņēmējdarbības attīstību kavējošs faktors novadā ir neesošie informācijas centri, „vienas pieturas aģentūras”, biznesa inkubatori vai citas struktūrvienības, kas kalpo kā pamats uzņēmējdarbības uzsākšanai un ir liels atbalsts tiem, kam ir ideja, bet, iespējams, pietrūkst praktisku zināšanu uzņēmējdarbības uzsākšanā, nodokļu politikā vai līdzīgos jautājumos.
- Neskatoties uz to, ka Ķekavas novadā ir liels dibināto uzņēmumu īpatsvars, diemžēl jāsecina, ka katru gadu dibināto uzņēmumu skaitam ir tendence

samazināties un, pēc autora domām, tas ir vērtējams kā negatīvs rādītājs. Pirmkārt jau tāpēc, ka samazinās kopējā ekonomiskā aktivitāte, otrkārt – tāpēc, ka tas atstāj iespaidu uz kopējo sociāli ekonomisko novada stāvokli, tai skaitā, nodarbinātības rādītājiem, kas ar katru gadu samazinās.

- Pēc autora domām, lielu lomu uz iepriekšminēto negatīvo faktoru atstāj arī nepietiekamais pašvaldības atbalsts MVU, kas kavē uzņēmējdarbības attīstību. Arī Eiropas Savienība ir atzinusi, ka MVU attīstībai ir liela nozīmē kopējā tautsaimniecības attīstībā, līdz ar to, nepietiekamais atbalsts ir vērtējams negatīvi.
- Vēl viens faktors, kas kavē uzņēmējdarbības vides izaugsmi, ir Ķekavas novadā esošo uzņēmumu zemā aktivitāte ES struktūrfondu līdzekļu piesaistē – 82% aptaujāto uzņēmumu atzina, ka nekad nav piesaistījuši ES fondu līdzekļus, kā iemeslu minot arī lielo birokrātiju un zināšanu trūkumu. Turklāt, pamatojoties uz Rīgas plānošanas reģionā esošo informāciju [17], autors secina, ka 2009.gadā Ķekavas novadā nav ticis īstenots neviens ES struktūrfondu projekts, bet iepriekš īstenotie ir saistīti ar Ķekavas novada lielākajiem uzņēmumiem, kas liek izdarīt pieņēmumu, ka MVU par šādām alternatīvām, iespējams, nemaz nav informēti. Pēc autora domām, šāda aktivitāte ir vērtējama negatīvi.
- Ņemot vērā faktu, ka Latvijā kopumā ekonomiskā situācija ir nestabila, autors uzskata, ka to uzlabot var vienīgi ražojot un eksportējot. Diemžēl tikai 29% Ķekavas novada aptaujātie uzņēmumi atzina, ka nodarbojas ar eksportu, kas liek izdarīt secinājumu, ka šī joma ir vēl viens kavējošs faktors kopējai uzņēmējdarbības vides attīstībai Ķekavas novadā.
- Kā uzņēmējdarbības vides attīstību būtisks kavējošs faktors jāmin neesošais novada attīstības plāns, līdz ar to, uzņēmumi nav informēti par plānotajām investīcijām, vai tās saskan ar uzņēmumu plāniem. Protams, jāņem vērā arī fakts, ka 2009.gada 1.jūlijā tika veikta novadu reforma, līdz ar to, daudz laika un līdzekļu no pašvaldības puses tika veltīti citiem administratīviem darbiem. Pēc autora rīcība esošās informācijas, Ķekavas novada attīstības plānošana sāksies 2010. gada sākumā.
- Pētījuma laikā autors secina, kā būtisks uzņēmējdarbības vidi kavējošs faktors ir nepietiekamais pašvaldības atbalsts un slikta sadarbība ar uzņēmumiem. Autors noskaidroja, ka uzņēmumi praktiski nemaz nesadarbojas ar pašvaldību ar uzņēmējdarbību saistītos jautājumus, kā arī uzņēmumiem nav tādas iespējas kādā veidā ietekmēt pašvaldības lēmumus, kas attiecas tieši uz uzņēmējdarbību, Pēc

autora domām, tas no pašvaldības puses ir būtisks kavējošs faktors un tas iespēju robežās būtu jāmaina.

- Uzņēmumi, īpaši mazie un vidējie, arī atzina, ka uzņēmējdarbību kavējošs faktors ir nelielais skaits pašvaldības pasūtījumu un, viņuprāt, negodīgi pašvaldības iepirkumi. Autors piekrīt, ka šāds faktors tik saspringtā ekonomiskā laikā var būtiski ietekmēt uzņēmumu darbību – vairāk pasūtījumu, iespējams, neveicinās izaugsmi, bet uzņēmuma turpmākai pastāvēšanai tas var kalpot kā būtisks atbalsts.
- Kā jau darba gaitā ir minēts, eksportam ir liela nozīme uzņēmējdarbības vides veicināšanā. Lai uzņēmums spētu savu produkciju eksportēt, tam ne tikai jārada konkurētspējīgs produkts, bet tam arī ir jābūt zināšanām un kontaktiem starptautiskā vidē. Autors secina, ka Ķekavas novada uzņēmumu vidū ir mazs tādu uzņēmumu īpatsvars, kuriem šādas zināšanas piemīt, kas, iespējams, arī ir iemesls un izskaidrojums, kāpēc daļa no uzņēmumiem, kuriem ir konkurētspējīgs produkts, tomēr ar eksportu nenodarbojas. Pēc autora domām, arī tas ir būtisks uzņēmējdarbības attīstību kavējošs faktors.
- Neskatoties to, ka Ķekavas novads atrodas tuvu galvaspilsētai, autors uzskata, ka būtiska priekšrocība darba tirgus attīstībai un arī uzņēmējdarbības vides vispārējais izaugsmei būtu iespēja apmeklēt kursus, seminārus un papildināt vai apgūt jaunas zināšanas. Jāsecina, ka šāda iespēja Ķekavas novadā netiek sniegta, kas savā ziņā arī kavē uzņēmējdarbības vides attīstību, kā arī samazina iespēju, ka vietējie iedzīvotāji kļūst par konkurētspējīgiem tirgus dalībniekiem.
- Pēc autora domām, tūrisms ir nozare, kas daudzos reģionos ir galvenais uzņēmējdarbības balsts un izaugsmes pamats, taču Ķekavas novadā šī nozare ir neattīstīta un nesniedz būtisku ieguldījumu uzņēmējdarbības vides attīstībā. Tam kā kavējošs faktors jāmin izteiktas ainavas un valsts nozīmes kultūras pieminekļu neesamība, līdz ar to, iespējas attīstīt aktīvo tūrismu ir vērtēamas kā ļoti zemas.

IESPĒJAS:

- Kā viena no svarīgākajām veiksmīgas uzņēmējdarbības priekšrocībām jāmin kvalificēta darbaspēka pieejamība un Ķekavas novada uzņēmējiem, izdevīgās atrašanās vietas dēļ, ir iespēja piesaistīt darbaspēku no galvaspilsētas. Autors gan uzskata, ka iespēju robežās būtu jāpiesaista vietējais darbaspēks, taču, nepieciešamības gadījumā ir iespējamās alternatīvas, tādā veidā paaugstinot uzņēmuma konkurētspēju un attīstot uzņēmējdarbības vidi novadā.

- Svarīgs priekšnosacījums turpmākai uzņēmējdarbības vides attīstībai, ir jaunā teritoriālā iedalījuma attīstības un teritorijas plānojums, kam īpaši pašvaldībai jāpievērš uzmanība un pēc iespējas ātrāk jāiesaistās šīs nepilnības novēršanā. Tas nepieciešams, lai uzņēmēji redzētu, kādi investīciju projekti tiek plānoti un kādas novadā esošās teritorijas kādas mērķim ir paredzētas.
- Lai sekmētu uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, tai skaitā, jaunu uzņēmumu dibināšanu, autors uzskata, ka Ķekavas novadā vajadzētu izveidot informācijas centru vai „vienas pieturas aģentūru”, kuras kalpotu par būtisku atbalstu tiem iedzīvotājiem, kuri paši vēlas uzsākt uzņēmējdarbību, bet kuriem trūkst zināšanas, kā arī tiem, kuri jau ir uzņēmēji, bet, kuriem ir nepieciešams atbalsts un konsultācijas dažādās jomās (parasti – MVU, kuriem ir būtiska loma uzņēmējdarbības attīstībā). Šāda informācijas centra funkcija būtu konsultēt potenciālos un esošos uzņēmumus par uzņēmējdarbības jautājumiem – biznesa plānu sastādīšanu, uzņēmumu reģistrēšanu, grāmatvedību un likumdošanu, tirgus izpēti, iespējam saņemt kredītus, projektu sagatavošanu u.tml., kā arī nodrošināt ar informāciju par projektu iespējam, brīvajām teritorijām novadā, ES struktūrfondu līdzekļu piesaistīšanas iespējam, kā arī nodrošināt ar informācijas apmaiņu gan uzņēmumus savā starpā, gan ar pašvaldību, gan iedzīvotājiem. Līdzīgas funkcijas pilda arī Biznesa inkubatori, kuru izveidi autors iesaka nākotnē.
- Jau iepriekš minēts, ka Ķekavas novadā netiek pievērsta pietiekami liela uzmanība MVU attīstībai un izaugsmei, taču, pēc autora domām, tas varētu būt viens no veidiem, kā veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību, jo tieši MVU īpatsvars Ķekavas novadā ir vislielākais. Viena no iespējam, kā pašvaldība ar savu atbalstu var iesaistīties, ir samazināt nekustamā īpašuma nodokli vai ļaut jaundibinātam uzņēmumam kādu zināmu laika posmu to nemaksāt. Arī uzņēmēju aptauja liek secināt, ka šāds atbalsts būtu būtisks, īpaši šajā laikā, kad ir nelabvēlīga ekonomiskā situācija kopumā.
- Uzņēmējdarbības vides kopējo izaugsmi novadā, pēc autora domām, veicinātu saražotās produkcijas eksports, līdz ar to, uzņēmējiem, kuri ar eksportu nenodarbojas, bet kuru produkts pēc būtības atbilst starptautiskam tirgum, būtu jācenšas ieguldīt līdzekļi, lai palielinātu produkta konkurētspēju, kā arī jāiegulda līdzekļi un zināšanas starptautisko tirgu izpētē un kontaktu nodibināšanā.
- Ņemot vērā, ka lielai daļai uzņēmēju šajā ekonomiskajā situācijā ir ierobežoti resursi, ko investēt attīstībā, jo liela daļa tiek ieguldīta, lai saglabātu uzņēmējdarbību esošā līmenī, pēc autora domām, uzņēmējiem jāizrāda lielāka

aktivitāte ES struktūrfondu līdzekļu piesaistē. Protams, daļa uzņēmēju to tīri praktiski nevar darīt, jo nedarbojas atbalstāmajās nozarēs, taču jāņem vērā, ka arī aptaujātie uzņēmumi atzina, ka iemesls ir arī liela birokrātija un informācijas trūkums. Šajā ziņā savu atbalstu var sniegt pašvaldībai vai varētu sniegt iepriekš minētais uzņēmumu informācijas centrs, ja tāds būtu izveidots.

Būtiski pieminēt, ka arī pašvaldībām, lai spētu ekonomiski attīstīties, nodrošināt kvalitatīvus, mūsdienīgus un pieejamus pakalpojumus iedzīvotājiem uz uzņēmumiem, veicinātu pašvaldību infrastruktūras sakārtošanu un, līdz ar to, novada sociāli ekonomisko attīstību, ir iespēja saņemt finansiālu atbalstu gan no valsts budžeta līdzekļiem, gan piesaistot Eiropas Savienības finansējumu. Šim mērķim laika posmā no 2007. – 2013.gadam ir pieejami vairāki ES struktūrfondu finansējumi (*skat. 4. pielikumu*) [19].

- Jau iepriekš tika minēts, ka liela daļa aptaujāto uzņēmumu nav apmierināti ar iespēju ietekmēt pašvaldības lēmumus uzņēmējdarbībai svarīgu jautājumu risināšanā. Pēc autora domā, šāda veida sadarbības attīstība veicinātu novada uzņēmējdarbības vides attīstību, jo uzņēmēji tiktu informēti par pašvaldības lēmumiem, savukārt pašvaldība būtu informēta par uzņēmēju vēlmēm un nepieciešamībām, kuras iespēju robežās tiktu ņemtas vērā.
- Kā uzņēmējdarbības vidi veicinošs faktors, vērtējot ilgtermiņā, ir uzņēmumu aktivitāte prakses vietu nodrošināšanā, jo, kā darba gaitā tika minēts, studenti ir nākamais uzņēmuma darbaspēks un, pēc autora domām, ir svarīgi jau laikus savam uzņēmumam piesaistīt kvalificētu darbaspēku, nodibināt kontaktus un būt kā motivatoram, lai jaunie tirgus speciālisti neaizplūstu uz lielpilsētām, bet savas zināšanas un prasmes investētu novadā, tāda veidā veicinot tā sociāli ekonomisko attīstību.
- Darba gaitā jau tika minēts, ka bieži vien mazajiem uzņēmējiem trūkst zināšanas, lai tie spētu kļūt par konkurētspējīgiem tirgus dalībniekiem. Protams, ir saprotams, ka pašvaldība reāli naudu izglītošanās pasākumiem piešķirt nevar, bet tas, ko pašvaldība var darīt, ir organizēt seminārus ar citu uzņēmēju piedalīšanos, jo arī tā ir zināma pieredze un zināšanu krātuve jaunajiem, var atvēlēt telpas kursu rīkošanai vai tīri organizatoriski atbalstīt šādu pasākumu. Veicinot mazo uzņēmēju zināšanas, autors ir pārliecināts, ka tas ir ieguldījums nākotnē un pamats veiksmīgai uzņēmējdarbības vides attīstībai.
- Tik pat būtiski, pēc autora domām, ir veicināt iedzīvotāju izglītošanos, jo lielai daļai ir jāmaina kvalifikācijas, lai tie spētu būt konkurētspējīgi darba tirgū. Arī

jāmin tas pats fakts, ka reālu naudu tāpat vien pašvaldība piešķirt nevar, taču ir zināmas alternatīvas. Pašvaldība varētu izsludināt ideju konkursu, kurā būtu iespēja piedalīties jebkuram Ķekavas novada iedzīvotājam, kuram ir vēlme tuvākajā laikā kļūt par uzņēmēju. Uzvarētājam varētu piešķirt stipendiju no pašvaldības, lai apgūtu nepieciešamās vai trūkstošās zināšanas uzņēmējdarbības uzsākšanai, kā arī bezmaksas informatīvu atbalstu, ko sniegtu informācijas centrā, ja tāds tiktu dibināts. Pašvaldība var arī iesaistīties ES projektu aktivitātēs, kuru mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību. Pēc autora domām, tas ir būtisks veids, kā uzņēmējdarbības vidē iesaistīt jaunus tirgus dalībniekus, veicināt jaunu uzņēmumu rašanos novadā, līdz ar to, arī jaunu darba vietu rašanos, un, līdz ar to, sekmētu novada sociāli ekonomisko attīstību.

- Pēc autora domām, būtisks faktors, kas nākotnē spēs ietekmēt novada uzņēmējdarbības vidi, ir jaundibinātā Ķekavas novada uzņēmumu padome, kuras funkcijās ietilpst sekmēt novada sociāli ekonomisko stāvokli. Ja uzņēmumi izrādīs aktīvu interesi, paši labprāt iesaistīsies padomes darbā, kā arī, ja pašvaldība būs atvērta dialogam, nākotnē padomei varētu būt būtiska loma dažādu lēmumu pieņemšanā un tā varētu kļūt par stabilu Ķekavas novada uzņēmumu interešu aizstāvēšanas institūciju.
- Vēl kāds faktors, kas var veicināt novada uzņēmējdarbības vides attīstību, ir modernās vadības principu ieviešana pašvaldībā. Šāda prakse ir citās Eiropas valstu pašvaldībās un reāli tas nozīmē lēmējvaras atdalīšanu no izpildvaras. Pašvaldībai būtu jāatceras, ka likums obligāti nenosaka pilnīgi visas funkcijas veikt pašai, daļu var uzticēt arī privātajam sektoram. Kā vēl viens būtisks princips ir jāmin pašvaldības spēja skaidri formulēt savu misiju, nevis jāstrādā, izvirzot vairākus desmitus mērķu, kuri dažkārt pat nav savstarpēji savienojami.

DRAUDI:

- Faktors, kas šobrīd apdraud uzņēmējdarbības vidi ne tikai Ķekavas novadā, bet arī Latvijā kopumā, ir iedzīvotāju pirktspējas un pieprasījuma samazināšanās. Šo faktoru, pēc autora domām, spēs mainīt tikai ekonomiskās situācijas izmaiņas visā valstī, bet, kā jau iepriekš minēts, tas nopietni apdraud uzņēmējdarbības vidi.
- Lai gan Ķekavas novada ģeogrāfiski izdevīgā atrašanās vieta tika minēta kā stiprā puse, tai ir kāds negatīvs aspekts, proti – kvalificētais darbaspēks, kas savu profesionālo izglītību ir ieguvuši galvaspilsētā, nereti arī tur atrod darbu, līdz ar to, novadā nepaliek savas nozares profesionāļi.

- Autors secina, ka draudus uzņēmējdarbības videi rada tas, ka pēdējo trīs gadu laikā, pēc aptaujāto uzņēmumu domām, Ķekavas novadā tā ir pasliktinājusies. Ņemot vērā šī brīža ekonomisko situāciju valstī, nekas arī neliek domāt, ka šis viedoklis varētu mainīties. Tas liek izdarīt pieņēmumu, ja netiks veikti nekādi uzņēmējdarbību veicinoši pasākumi, uzņēmējdarbības vide novadā tiks apdraudēta, kas savukārt veicinās sociāli ekonomiskās situācijas pasliktināšanos.
- Draudus rada arī tas, ka Ķekavas novada ekonomikas struktūrā vairāk dominē uzņēmumi ar zemu pievienoto vērtību, t.i., tie vairāk balstās uz patēriņa precēm un pakalpojumiem, nevis inovatīviem risinājumiem. Taču, lai uzņēmums būtu konkurētspējīgs ne tikai vietējā tirgū, bet arī starptautiski, tam ir jābalstās uz inovācijām.
- Fakts, ka novadā ir daudz un pazīstami lieli uzņēmumi, protams, vērtējams pozitīvi, taču draudus rada fakts, ka tie pārsvarā nosaka novada sociāli ekonomisko attīstību, bet MVU aktivitāte ir zema. Tas vērtējams negatīvi, jo lielos uzņēmumus vairāk ietekmē ārējās vides apstākļi, nekā mazos, līdz ar to, piemēram, šobrīd, kad ekonomika atrodas tik nestabilā situācijā, arī lielo uzņēmumu grūtības rada draudus visai novada ekonomiskajai situācijai. Vēlreiz jāpiemin, cik liela nozīme ir MVU attīstībai.
- Draudus novada uzņēmējdarbības attīstībai rada zemā iedzīvotāju aktivitāte jaunu uzņēmumu dibināšanā – aptaujas rezultāti liecina, ka 61% iedzīvotāju nevēlas kļūt par uzņēmējiem Ķekavas novadā, kā iemeslu minot pārāk lielu birokrātiju un pašvaldības atbalsta trūkumu. Autors secina, ka, iepriekš minētie, uzņēmējdarbību veicinošie pasākumi, ir īpaši būtiski uzņēmējdarbības vides attīstībai nākotnē.
- Arī MVU nepietiekamās zināšanas, pēc autora domām, ir uzskatāmas par draudu uzņēmējdarbības vides attīstībai, jo, ja šie uzņēmumi neiegūs zināšanas, tie nebūs spējīgi pastāvēt, līdz ar to, novadā neveidosies konkurētspējīgi uzņēmumi, nenotiks attīstība, netiks radītas jaunas darba vietas, kā rezultātā novada sociāli ekonomiskā situācija tiks apdraudēta.
- Lai uzņēmums un tā produkts spētu veicināt ražošanu un eksportu, viena no svarīgākajām konkurētspējas priekšrocībām, kas jāņem vērā, ir inovācijas un modernu tehnoloģiju izmantošana ražošanā. Pēc autora domām, draudus Ķekavas novada uzņēmējdarbības videi rada fakts, ka tikai 8% aptaujāto uzņēmēju tehnoloģiju attīstību uzskata par būtisku konkurētspējas priekšrocību. Pēc autora domām, šāda domāšana pēc iespējas ātrāk būtu jāmaina un uzņēmējiem ir jāveicina jaunu tehnoloģiju ieviešana savā uzņēmējdarbībā.

- Būtiskus draudus uzņēmējdarbības vides attīstībai Ķekavas novadā, kā arī valstī kopumā, rada nelabvēlīga ekonomiskā situācija valstī – nelabvēlīga nodokļu politika, neprofesionāla valdība, kas pieņem lēmumus, kuri ir pilnībā pretēji jebkurai ekonomikas teorijai, kā arī nelabvēlīga kredītpolitika, kuras pamatā ir apgrūtināta kredītu saņemšana un augstās procentu likmes. Laikā, kad valdība katru dienu nāk klajā ar dažādiem uzņēmējdarbību apdraudošiem lēmumiem, draudus Ķekavas novada uzņēmējdarbībai rada arī neziņa par nākotni.
- Būtiski pieminēt arī pašvaldības lielo birokrātiju, ko atzina arī daļa aptaujāto uzņēmēju. Pēc autora domām, ja pašvaldība nespēs mainīties un nekļūs atvērtāka sadarbības veicināšanā ar uzņēmējiem un iedzīvotājiem, nākotnē tas radīs draudus vispārējā uzņēmējdarbības vidē novadā.

Analizējot novada uzņēmējdarbības stiprā un vājas puses, iespējas un draudus, autors secina, ka kopumā uzņēmējdarbības vide Ķekavas novadā ir vērtējama pozitīvi. Novads atrodas stratēģiski izdevīgā vietā, tajā ir augsts ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits, attīstīta apstrādes rūpniecība, kā arī, ir sperts būtisks solis uzņēmējdarbības vides attīstībā, t.i., izveidota Ķekavas novada uzņēmēju padome. Turklāt, ja uzņēmēji spēs turpināt savu darbību arī šajā ekonomiski nestabilajā laikā, kā arī izvērtēs iespējas veikt nepieciešamos uzlabojumus, lai palielinātu savu konkurētspēju arī starptautiskā tirgū, bet, savukārt, pašvaldība no savas puses aktīvāk iesaistīsies uzņēmējdarbības vides attīstībā un izvērtēs iespēju atbalstīt uzņēmējus iepriekšminētos veidos, pēc autora domām, Ķekavas novada uzņēmējdarbības vide nākotnē spēs kļūt vēl attīstītāka un piesaistīs aizvien jaunus uzņēmējus, tādā veidā veicinot nodarbinātību un attīstot novada sociāli ekonomisko situāciju kopumā.

Secinājumi

1. Kopumā Ķekavas novada uzņēmējdarbības vide ir vērtējama pozitīvi, jo tajā ir labvēlīgi priekšnoteikumi uzņēmējdarbības attīstībai - attīstīta infrastruktūra, stratēģiski izdevīga atrašanās vieta, liels iedzīvotāju blīvums un augsta iedzīvotāju apmierinātība ar savas dzīves kvalitāti, taču ir arī tādi faktori, kas kavē vai neveicina uzņēmējdarbības attīstību - neesošais novada attīstības un teritorijas plānojums, neesoša atbalsta sistēma jaunajiem un mazajiem uzņēmējiem, kā arī nepietiekams pašvaldības atbalsts un iniciatīva;
2. Lai arī pašvaldības uzņēmums ir izsludinājis mazo projektu konkursu LEADER programmas ELFLA ietvaros, kas veicina uzņēmējdarbību un lauku attīstību, bet pašvaldība ir organizējusi tirdziņus ar pašmāju zemnieku un uzņēmēju piedalīšanos, kopumā pašvaldības atbalsts tiek vērtēts kā nepietiekams;
3. Ķekavas novadā liels uzņēmēju īpatsvars uzskata, ka uzņēmējdarbības vide pēdējo trīs gadu laikā ir pasliktinājusies, bet pozitīvi vērtējams fakts, ka ietekmi uz to ir atstājuši ārējā vide - vispārējā ekonomiskā situācija valstī, nelabvēlīga nodokļu politika un neziņa par nākotni, nevis iekšējā vide, kas ir tieši saistīta ar uzņēmumu darbību – nepietiekamas zināšanas, nekvalitatīvs produkts vai nekvalificēts darbspēks;
4. Ķekavas novadā ir attīstīta apstrādes rūpniecība, kas rada produktus ar augstu pievienoto vērtību, līdz ar to, sniedz iespēju nākotnē vairāk pievērsties eksportam un veicināt novada sociāli ekonomisko attīstību;
5. Ķekavas novadā ir liels MVU īpatsvars, bet ekonomiskā struktūra pārsvarā tiek balstīta uz lielajiem uzņēmumiem, kas parasti krīzes laikā cieš lielākus zaudējumus, nekā MVU un, līdz ar to, var radīt būtiskus draudus novada vispārējai ekonomiskai situācijai.
6. Ķekavas novada uzņēmēju vidū ir zema aktivitāte ES struktūrfondu līdzekļu piesaistē, kā galvenos iemeslus minot lielu birokrātiju un zināšanu trūkumu, līdz ar to, netiek izmantoti visi pieejamie atbalsta instrumenti uzņēmējdarbības attīstīšanai;
7. Ķekavas novada uzņēmēji kā būtiskus kavējošus faktorus uzņēmējdarbības attīstībai min lielu nodokļu slogu, kā arī nepietiekamu sadarbību ar pašvaldību, kas galvenokārt izpaužas kā nepietiekama informācijas apmaiņa un zems finansiāls atbalsts (nodokļu atlaides), līdz ar to, liedzot iespēju uzņēmējiem ietekmēt uzņēmējdarbības vides attīstībai būtiskus lēmumus un ar savu dalību veicināt novada uzņēmējdarbības vides

- attīstību. Lai mainītu šo situāciju, š.g. oktobrī tika nodibināta Ķekavas novada uzņēmēju padome;
8. Salīdzinoši maz Ķekavas novada uzņēmumu uzskata, ka tehnoloģiju attīstība ir būtiska konkurētspējas priekšrocība, līdz ar to, samazinot iespēju veicināt uzņēmējdarbību, radot inovatīvus un konkurētspējīgus produktus;
 9. Ķekavas novada uzņēmēji izrāda zemu aktivitāti prakses vietu nodrošināšanā, neveicinot iespēju savai uzņēmējdarbībai piesaistīt jaunus, zinošus, kvalificētus speciālistus un pieļaujot to aizplūšanu no novada uz lielajām pilsētām;
 10. Ķekavas novadā ir zema iedzīvotāju aktivitāte jaunu uzņēmumu dibināšanā, kā iemeslu minot informācijas un nepieciešamā atbalsta trūkumu, pašvaldības lielo birokrātiju, kā arī nevēlēšanos uzņemties risku, kas savukārt nākotnē apdraud jaunu uzņēmumu un darba vietu veidošanos;
 11. Ķekavas novadā nav iespējas apmeklēt kursus, iegūt papildus zināšanas vai padziļināt esošās, līdz ar to, liedzot iedzīvotājiem iespējas kļūt konkurētspējīgiem darba tirgū, attīstīt savas prasmes, radīt jaunus uzņēmumus un darba vietas, līdz ar to, veicināt novada sociāli ekonomisko attīstību;
 12. Ķekavas novadā netiek pievērsta pietiekami liela uzmanība MVU attīstībai un izaugsmei, īpaši tādās nozarēs kā elektroenerģija, ūdens apgāde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe, māksla, izklaide un atpūta, kas, savukārt, šajā uzņēmumu kategorijā var radīt zināmu stagnāciju, līdz ar to, radot draudus novada kopējai uzņēmējdarbības vides attīstībai;

Priekšlikumi

1. Lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību un novada uzņēmēji tiktu informēti par pašvaldības attīstības un teritoriju izmantošanas plāniem, līdz ar to, varētu plānot sava uzņēmuma darbību un attīstību, Ķekavas novada domei pēc iespējas ātrāk jāizstrādā jaunais novada attīstības un teritorijas plānojums;
2. Lai atbalstītu jaunus un mazos uzņēmējus, Ķekavas novadā ar domes atbalstu jāizveido informācijas centrs vai „vienas pieturas aģentūra”, kuras galvenā funkcija būtu konsultēt potenciālos un esošos uzņēmumus par uzņēmējdarbības jautājumiem – biznesa plānu sastādīšanu, uzņēmumu reģistrēšanu, grāmatvedību un likumdošanu, tirgus izpēti, iespējām saņemt kredītus, projektu sagatavošanu u.tml., kā arī nodrošināt ar informāciju par projektu iespējām, brīvajām teritorijām novadā, ES struktūrfondu līdzekļu piesaistīšanas iespējām, kā arī nodrošināt ar informācijas apmaiņu gan uzņēmumus savā starpā, gan ar pašvaldību, gan ar iedzīvotājiem;
3. Kā nākotnes prioritāte jaunu uzņēmumu dibināšanā jānosaka Biznesa inkubatora izveide Ķekavas novadā. Tā mērķis ir veicināt reģiona sociālo un ekonomisko attīstību, kā arī atbalstīt jaunu uzņēmumu dibināšanu un izaugsmes iespējas, t.i., radīt tādus uzņēmumus, kas pēc inkubācijas perioda paši spēj būt finansiāli un ekonomiski patstāvīgi;
4. Lai veicinātu MVU uzņēmumu darbību un attīstību, jāievieš atbalsta pasākumi. Viens no tiem būtu nekustamā īpašuma nodokļa atlaides vai atbrīvošana no tā noteiktu laika periodu uzņēmējiem, kuri ir uzsākuši savu uzņēmējdarbību un radījuši jaunas darba vietas;
5. Lai veicinātu iedzīvotāju aktivitāti uzņēmējdarbības uzsākšanā, Ķekavas novada domei ne tikai jānodrošina ar informāciju, kā to darīt, bet jāievieš motivējoši pasākumi, lai būtu vēlme iesaistīties uzņēmējdarbībā. Kā viens no veicamajiem pasākumiem varētu būt ideju konkurss, kura uzvarētājam tiek piešķirta stipendija uzņēmējdarbības uzsākšanai. Līdzekļus stipendijai pašvaldība var iegūt no saviem līdzekļiem, meklējot sponsorus vai, piemēram, bartera veidā, sadarbojoties ar privātiem uzņēmējiem;
6. Ņemot vērā, ka liela daļa uzņēmumu nav informēti par iespējām piesaistīt ES struktūrfondu līdzekļus, pašvaldība varētu veikt starpnieka funkcijas, kas sniegtu atbalstu. Pirmkārt, izvietojot Ķekavas novada laikrakstā informāciju par aktuāliem projektiem, kuriem var pieteikties. Otrkārt, sniedzot informāciju un atbalstu projekta

- rakstīšanā. Treškārt, palīdzot sagatavot nepieciešamos dokumentus projektu iesniegšanai;
7. Ķekavas novada dome arī pati varētu aktīvāk iesaistīties dažādu ES Struktūrfondu līdzekļu apgūvē, jo tas ļautu piesaistīt papildus līdzekļus, ar kuru palīdzību varētu uzlabot un attīstīt infrastruktūru, līdz ar to, radot vēl pievilcīgāku vidi uzņēmējdarbībai;
 8. Lai veicinātu savstarpējo sadarbību (uzņēmums – uzņēmums, uzņēmums – pašvaldība, uzņēmums- iedzīvotāji), Ķekavas novada domei vajadzētu turpināt rīkot gan Uzņēmēju konferences ar dažādu nozaru pārstāvju piedalīšanos, gan līdzīgus pasākumus, kurā pašvaldība informē uzņēmējus un iedzīvotājus par pieņemtajiem lēmumiem, kur ir iespējams uzdod jautājumus, apmainīties ar informāciju, izteikt priekšlikumus uzņēmējdarbības vides uzlabošanai un nodibināt kontaktus;
 9. Ķekavas novada Attīstības daļai būtu nepieciešams izveidot sadarbību ar jau esošu vai jaunu mācību centru, kuri sniegtu savus pakalpojumus novadā, līdz ar to, gan iedzīvotājiem, gan uzņēmējiem tiktu rīkoti kursi, semināri, apmācības, tādā veidā nodrošinot vietējos iedzīvotājus ar vēl vienu papildus pakalpojuma pieejamību un paaugstinot iedzīvotāju konkurētspēju darba tirgū, kā arī, veicinot esošo uzņēmumu darbinieku kvalifikācijas celšanu. Šajā ziņā pašvaldība savu atbalstu varētu sniegt, piemēram, piešķirot telpas vai iznomājot tās par salīdzinoši zemu nomas maksu;
 10. Ķekavas novada uzņēmējiem lielāka nozīme jāvelta iekšējo vidi ietekmējošiem faktoriem, īpaši – tehnoloģiju attīstībai. Investējot vai piesaistot līdzekļus ražošanas automatizācijai, uzņēmums spēj radīt konkurētspējīgāku produktu, kas savukārt, sniedz iespēju apgūt starptautisko tirgu. Viens no veidiem, kā to izdarīt, ir piesaistīt ES struktūrfondu finansējumu tehnoloģiju attīstībai;
 11. Ķekavas novada pašvaldībai savā darbībā vairāk jāizmanto modernās vadības principi, t.i., jāievieš stratēģiskā plānošana un jānodala tā no ikdienas uzdevumu veikšanas, vairāk jātuvojas klientiem un jāmēģina uzzināt to vēlmes, jānosaka, kāda ir pašvaldības misija un jāorientējas uz mērķu sasniegšanu;

Izmantotās literatūras un avotu saraksts

1. Likums „Par pašvaldībām”: LR Saeimas pieņemtais likums – Saeimā, Ministru kabinetā, 1994, pieejams: <http://www.likumi.lv/>
2. Demogrāfija: statistisko datu krājums – R.: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvalde, 2004
3. Latvijas nacionālās attīstības plāns 2007. – 2013.gadam – LR Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija, 2006 – 26. – 38.lpp
4. Pētījuma izstrāde par Zemgales uzņēmējdarbības attīstības programmas ieviešanu – R.: Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija, 2009 – 7. – 88.lpp
5. Reģionu attīstība Latvijā – R.: Valsts reģionālās attīstības aģentūra, 2004 – 21. – 38.lpp
6. Valmieras rajona uzņēmējdarbības vide – R.: Vidzemes augstskola, 2007 – 28. – 30.lpp

Grāmatas

7. Caune J., Dzedonis A. Stratēģiskā vadīšana – R.: Kamene, 2000. – 30. – 32., 39. - 42., 46. - 49.lpp
8. Forands I. Stratēģija. Kvalitāte – R.: Latvijas izglītības fonds, 2000 – 59. – 82.lpp
9. Hofs K.G. Biznesa ekonomika: Tulk. no norvēģu valodas – R.: Jāņa Rozes apgāds, 2002 – 17. – 24.lpp
10. Rūrāne M. Uzņēmējdarbības organizācija un plānošana – R.: Biznesa augstskola Turība, 2002. – 7. - 9., 23. - 26., 28. - 33.lpp
11. Rūrāne M. Uzņēmējdarbības pamati – R.: Turības mācību centrs, 1997. – 12. – 20.lpp
12. Vanags E., Vilka I. Pašvaldību darbība un attīstība – R.: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2005 – 12. - 27., 131. - 138., 230. - 241., 321. - 325., lpp
13. Vilka I. Valsts un pašvaldību loma ekonomikas attīstībā – R.: Latvijas Universitāte, 1997
14. Dažādā Latvija: pagasti, novadi, pilsētas, rajoni, reģioni. Vērtējumi, perspektīvas, vīzijas – R.: Latvijas statistikas institūts, 2005 – 181. – 201., 234. – 239., 242. – 255.lpp

Zinātniskie darbi

15. Caune J. Konkurētspējīgās priekšrocības radīšanas, attīstīšanas un pārvešanas metodika Latvijas uzņēmumos – R.: Promocijas darba kopsavilkums, 2005

Laikraksti

16. Pašvaldība. Uzņēmējs - Ķekavas novada pašvaldības izdevums, 2009.gada oktobris nr. 10 (121), 4. – 5.lpp

Elektroniskie informācijas avoti

17. Ar ES atbalstu veiktie attīstības projekti Ķekavas novadā – [atsauce – 08.12.2009.]. Pieejams:
http://www.rpr.gov.lv/pub/projekti.php?srch_pashvaldiba=%C4%B6ekavas%20pagasts&offset=1
18. Biznesa inkubatora būtība – [atsauce 05.11.2009.]. Pieejams:
http://lv.wikipedia.org/wiki/Biznesa_inkubators
19. ES finansējums MVU – [atsauce – 06.12.2009.]. Pieejams:
http://ec.europa.eu/enterprise/sme/envoy_lv.htm
20. ES struktūrfondi – [atsauce 07.12.2009.]. Pieejams:
http://www.liaa.gov.lv/lv/es_strukturfondi/es_strukturfondi/
21. ES struktūrfondi 2007. – 2013.gadam – [atsauce 07.12.2009.]. Pieejams:
<http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=18198>
22. Ķekavas novada uzņēmumu statistikas dati – [atsauce 02.12.2009.]. Pieejams:
ainars@lursoft.lv
23. NACE klasifikators – [atsauce 02.12.2009.]. Pieejams:
<http://www.ur.gov.lv/faili/nace.htm>
24. Nacionālās MVU atbalsta programmas Latvijā – [atsauce – 06.12.2009.]. Pieejams:
<http://www.mvu.lv/pub/?id=11>
25. Nodarbinātības Valsts aģentūras statistikas dati – [atsauce 01.12.2009.]. Pieejams:
Ilze.Berzina@nva.gov.lv
26. Par finansiālu atbalstu uzņēmumiem – [atsauce 05.12.2009.]. Pieejams:
<http://www.lga.lv/>
27. Reģionālā attīstība un investīcijas pašvaldībās – [atsauce 26.11.2009.]. Pieejams:
<http://www.raplm.gov.lv/pub/index.php?id=1696>
28. Rīgas plānošanas reģiona informācijas centrs – [tiešsaiste]. Pieejams:
<http://www.rpr.gov.lv/pub/index.php?id=255>

29. Rokasgrāmata pašvaldībām darbā ar ES struktūrfondiem – [atsauce 07.12.2009.].
Pieejams: <http://www.vraa.gov.lv/lv/rokasgramata/manual/>
30. Statistika – iedzīvotāju reģistrs – [atsauce 01.12.2009.]. Pieejams:
<http://www.pmlp.gov.lv/lv/statistika/iedzivotaju.html>

Konferences

31. Ķekavas novada uzņēmēju konference – apmeklēta 28.10.2009., Doles tautas namā,
Rīgas iela 26, Ķekava

Pielikumi

Likumā noteiktās pašvaldību funkcijas

Pamatojoties uz likuma „Par Pašvaldībām” 15.pantu, pašvaldību pastāvīgās funkcijas ir šādas:

- 1) organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; siltumapgāde; sadzīves atkritumu savākšana, izvešana, glabāšana vai pārstrāde; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana);
- 2) gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; industriālo atkritumu savākšanas un izvešanas kontrole; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana);
- 3) noteikt kārtību, kādā izmantojami publiskā lietošanā esošie meži un ūdeņi, ja likumos nav noteikts citādi;
- 4) gādāt par iedzīvotāju izglītību (iedzīvotājiem noteikto tiesību nodrošināšana pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iegūšanā; pirmsskolas un skolas vecuma bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs; organizatoriska un finansiāla palīdzība ārpuskolas mācību un audzināšanas iestādēm un izglītības atbalsta iestādēm u.c.);
- 5) rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību (organizatoriska un finansiāla palīdzība kultūras iestādēm un pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.);
- 6) nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu;
- 7) nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.);
- 8) kārtot aizbildnības, aizgādības un adopcijas lietas;
- 9) sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā;
- 10) sekmēt uzņēmējdarbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu;
- 11) izsniegt atļaujas un licences uzņēmējdarbībai, ja tas paredzēts likumos;
- 12) gādāt par sabiedrisko kārtību, apkarot žūpību un netiklību;
- 13) saskaņā ar attiecīgās administratīvās teritorijas attīstības plānu noteikt tās apbūves kārtību;
- 14) pārzināt būvniecību attiecīgajā administratīvajā teritorijā;
- 15) veikt civilstāvokļa aktu reģistrāciju;
- 16) savākt un sniegt valsts statistikai nepieciešamās ziņas;
- 17) organizēt tiesu piesēdētāju vēlēšanas un veikt nepieciešamos pasākumus pilsētas domes (pagasta padomes) vēlēšanās;
- 18) piedalīties civilās aizsardzības pasākumu nodrošināšanā;
- 19) organizēt sabiedriskā transporta pakalpojumus;
- 20) nodrošināt pašvaldības pārstāvību reģionālajā slimokasē;
- 21) organizēt pedagoģisko darbinieku tālākizglītību un izglītības metodisko darbu.

Šā panta 1.-18.punktā noteiktās pašvaldību funkcijas pilda katra pagasta un pilsētas pašvaldība, bet 18.-21.punktā noteiktās pašvaldību funkcijas pilda republikas pilsētu pašvaldības un rajonu pašvaldības."

Uzņēmēju aptaujas anketas paraugs

Labdien!

Esmu Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes studente. Šobrīd izstrādāju savu bakalaura darbu par tēmu "Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides analīze un pašvaldības loma tās attīstībā", kā ietvaros tiek veikta uzņēmēju aptauja, kuras mērķis ir noskaidrot Ķekavas novada uzņēmēju viedokli par uzņēmējdarbības vidi Ķekavas novadā.

Priecāšos, ja vēltīsiet aptuveni 10 minūtes sava laika un sniegsiet savu viedokli.

Anketa ir anonīma

1. Kādas nozares uzņēmumu Jūs pārstāvat?
2. Cik darbinieku strādā Jūsu uzņēmumā?
3. Cik ilgi Jūsu uzņēmums darbojas Ķekavas novadā?
4. Pirms cik gadiem tika dibināts Jūsu uzņēmums?
5. Kurā reģionā ir Jūsu uzņēmuma faktiskā adrese?
 - a) Ķekavas pagastā
 - b) Baložu pilsētā
 - c) Daugmales pagastā
6. Kā Jūs vērtējat uzņēmējdarbības vidi Latvijā kopumā? Lūdzu, pamatojiet savu viedokli.
 - a) pozitīvi
 - b) negatīvi
7. Kā Jūs vērtējat uzņēmējdarbības vidi Ķekavas novadā kopumā? Lūdzu, pamatojiet savu viedokli.
 - a) pozitīvi
 - b) negatīvi
8. Kā Jūs vērtējat uzņēmējdarbības vides izmaiņas pēdējo 3 gadu laikā Latvijā kopumā?
 - a) pasliktinājusies
 - b) uzlabojusies
9. Ja uzskatāt, ka uzņēmējdarbības vide pēdējo 3 gadu laikā ir pasliktinājusies, tad kādi, Jūsprāt, ir uzņēmējdarbības vides pasliktināšanās iemesli Latvijā kopumā?
 - a) ekonomiskā situācija valstī kopumā
 - b) valdības neprofesionalitāte
 - c) iedzīvotāju pirktspējas samazināšanās
 - d) valsts atbalsta trūkums
 - e) lieli nodokļu slogi
 - f) bezdarba pieaugums
 - g) pārāk liela birokrātija
 - h) nav pieejami kredīti
 - i) kvalificētu darbinieku trūkums
 - j) cenu paaugstināšanās
 - k) pieprasījuma samazināšanās
 - l) nelabvēlīgi laika apstākļi
 - m) neziņa par nākotni
 - n) korupcija
 - o) nesakārtota infrastruktūra
 - p) cits variants
10. Ja uzskatāt, ka uzņēmējdarbības vide pēdējo 3 gadu laikā ir uzlabojusies, tad kādi, Jūsprāt, ir uzņēmējdarbības vides uzlabošanās iemesli Latvijā kopumā?
 - a) valsts piešķirtais atbalsts
 - b) sakārtota infrastruktūra
 - c) ES līdzekļu piesaiste
 - d) labklājības pieaugums
 - e) kredītu pieejamība
 - f) izglītības pieejamība jauniešiem uzņēmējiem
 - g) cits variants
11. Kā Jūs vērtējat uzņēmējdarbības vides izmaiņas pēdējo 3 gadu laikā Ķekavas novadā kopumā?
 - a) pasliktinājusies
 - b) uzlabojusies
12. Ja uzskatāt, ka uzņēmējdarbības vide pēdējo 3 gadu laikā ir pasliktinājusies, tad kādi, Jūsprāt, ir uzņēmējdarbības vides pasliktināšanās iemesli Ķekavas novadā kopumā?
 - a) ekonomiskā situācija valstī kopumā

- b) pašvaldības atbalsta trūkums, slihta pašvaldības attieksme
 - c) iedzīvotāju pirktspējas samazināšanās
 - d) valsts atbalsta trūkums
 - e) lieli nodokļu slogi
 - f) bezdarba pieaugums
 - g) pārāk liela birokrātija
 - h) nav pieejami kredīti
 - i) kvalificētu darbinieku trūkums
 - j) cenu paaugstināšanās
 - k) pieprasījuma samazināšanās
 - l) nelabvēlīgi laika apstākļi
 - m) neziņa par nākotni
 - n) korupcija
 - o) nesakārtota infrastruktūra
 - p) cits variants
13. Ja uzskatāt, ka uzņēmējdarbības vide pēdējo 3 gadu laikā ir uzlabojusies, tad kādi, Jūsuprāt, ir uzņēmējdarbības vides uzlabošanās iemesli Ķekavas novadā kopumā?
- h) pašvaldības piešķirtais atbalsts
 - i) sakārtota infrastruktūra
 - j) ES līdzekļu piesaiste
 - k) labklājības pieaugums
 - l) kredītu pieejamība
 - m) izglītības pieejamība jauniešiem uzņēmējiem
 - n) cits variants
14. Kādas, Jūsuprāt, ir priekšrocības, lai veiktu uzņēmējdarbību Ķekavas novadā?
- a) izdevīga atrašanās vieta, ģeogrāfiskais izvietojums
 - b) atrašanās tuvu Rīgai
 - c) attīstīta infrastruktūra
 - d) pašvaldības atbalsts uzņēmējiem
 - e) auglīga zeme
 - f) maza konkurence
 - g) zemākas ražošanas izmaksas
 - h) iespēja pieņemt darbā kvalificētu darbaspēku
 - i) darbaspēka pieejamība
 - j) attīstīta ražošana
 - k) laika apstākļi
 - l) ērta satiksme
 - m) augsta iedzīvotāju pirktspēja
 - n) cits variants
15. Kas, Jūsuprāt, ir tie faktori, kas veicina uzņēmējdarbības attīstību kopumā?
- a) pieprasījums
 - b) tehnikas iegāde
 - c) kredītu pieejamība
 - d) ES līdzekļu piesaiste
 - e) kvalificēti darbinieki
 - f) pašvaldības atbalsts
 - g) investīciju piesaiste
 - h) iedzīvotāju pirktspēja
 - i) izdevīga atrašanās vieta
 - j) produkta kvalitāte
 - k) veiksmīgs mārketinga
 - l) veiksmīga biznesa ideja
 - m) cits variants
16. Kādas ir galvenās problēmas, ar kurām saskaraties, veicot uzņēmējdarbību Ķekavas novadā?
- a) samazinās pieprasījums
 - b) apgrozāmo līdzekļu trūkums
 - c) lieli nodokļi
 - d) pieaugošas izmaksas
 - e) neziņa par nākotni
 - f) pašvaldības atbalsta trūkums
 - g) kvalificētu darbinieku trūkums
 - h) kredītu nepieejamība, augsti procentu maksājumi
 - i) liela konkurence

- j) liela birokrātija
 - k) nesakārtota infrastruktūra
 - l) sarežģīti vai neiespējami saņemt ES finansējumu
 - m) negodīga konkurence
 - n) korupcija
 - o) cits variants
17. Kādas, Jūsaprāt, ir galvenās uzņēmējdarbības konkurētspējas priekšrocības kopumā?
- a) kvalificēti darbinieki
 - b) kvalitatīvs produkts
 - c) izdevīga atrašanās vieta
 - d) modernas tehnoloģijas
 - e) specifiska tirgus niša
 - f) tirgus pārzināšana
 - g) investīciju piesaiste
 - h) pašvaldības atbalsts
 - i) svešvalodu zināšanas
 - j) cits variants
18. Cik, Jūsaprāt, būtiski ir šādi uzņēmējdarbības attīstību kavējoši faktori?

BŪTISKS

NEBŪTISKS

Nodokļu likmes

Birokrātija

Apgrozāmo līdzekļu trūkums

Negodīga konkurence

Augstas mārketinga izmaksas

Augstas ražošanas izmaksas

Kvalificēta darbaspēka trūkums

Nepietiekama sadarbība ar pašvaldību

Klientu trūkums

Korupcija

19. Vai Jūsu uzņēmums sadarbojas ar Ķekavas novada pašvaldību uzņēmējdarbības attīstības jautājumos?

Lūdzu, pamatojiet savu viedokli.

- a) jā
 - b) nē
20. Vai Jūsu uzņēmumam ir iespēja ietekmēt jautājumus un lēmumus, kas skar uzņēmējdarbības attīstību Ķekavas novadā? Lūdzu, sniedziet piemēru.
- a) jā
 - b) nē
21. Vai Jūsu uzņēmums nodarbojas ar eksportu?
- a) lielākā daļa uzņēmuma produkcijas tiek eksportēta
 - b) aptuveni puse uzņēmuma produkcijas tiek eksportēta
 - c) tikai neliela daļa uzņēmuma produkcijas tiek eksportēta
 - d) uzņēmums ar eksportu nenodarbojas
22. Vai Jūsu uzņēmums ir piesaistījis ES līdzekļus uzņēmējdarbības attīstībai?
- a) jā, vairākas reizes
 - b) jā, vienu reizi
 - c) nē, nekad
23. Ja Jūsu uzņēmums nav piesaistījis ES līdzekļus uzņēmējdarbības attīstībai, kādi tam ir bijuši iemesli?
- a) uzņēmums nedarbojas atbalstāmajās nozarēs
 - b) liela birokrātija
 - c) nav tādas nepieciešamības
 - d) nav pieejams līdzfinansējums
 - e) saņēma atteikumu
 - f) nav informācijas par tādu iespēju
 - g) pārāk mazs uzņēmums
 - h) zināšanu trūkums
 - i) cits variants

24. Vai Jūsu uzņēmumā tiek veikta attīstības plānošana?

- a) jā, 6 mēnešu – 1 gada posmam
 - b) jā, 1 – 3 gadu posmam
 - c) jā, 4 – 5 gadu posmam
 - d) nē, netiek veikta
25. Vai Jūs piekrītat šādiem apgalvojumiem?

Mūsu uzņēmums regulāri sniedz prakses iespējas skolēniem / studentiem
Mēs regulāri ieguldām līdzekļus darbinieku kvalifikācijas celšanā

Mūsu uzņēmums ir pilnībā nodrošināts ar nepieciešamo darbaspēku

Piesaistot darbiniekus, mēs labprāt pieņemam darbā jaunus speciālistus bez pieredzes

Latvijā sagatavotie speciālisti pilnībā atbilst mūsu uzņēmuma kvalifikācijas prasībām

26. Vai, Jūsaprāt, uzņēmējdarbības attīstībai Ķekavas novada pašvaldības atbalsts ir pietiekams?

- a) pilnībā pietiekams
- b) drīzāk pietiekams
- c) drīzāk nepietiekams
- d) pilnībā nepietiekams

27. Kāds ir vēlamais atbalsts, ko vēlētos saņemt no Ķekavas novada pašvaldības, uzņēmējdarbības attīstībai?

- a) atbalsts mazajiem un vidējiem uzņēmējiem
- b) infrastruktūras sakārtošana un attīstība
- c) nodokļu atlaides, nodokļu samazināšana
- d) īpaši jāatbalsta vietējie uzņēmēji, nevis ārvalstu
- e) samazināt birokrātiju
- f) nodrošināt godīgus pašvaldības iepirkumus
- g) sniegt informāciju par iespējam saņemt atbalstu
- h) nodrošināt regulāru sadarbību ar uzņēmējiem
- i) ierobežot lielo uzņēmumu darbību
- j) dotāciju piešķiršana
- k) nodrošināt kredītu pieejamību
- l) ieviest kredītu garantijas
- m) mazāk iejaukties uzņēmējdarbībā, netraucēt strādāt
- n) nodrošināt godīgu konkurenci
- o) sniegt atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai
- p) nodrošināt vairāk pašvaldību pasūtījumus
- q) cits variants

28. Kādi, Jūsaprāt, faktori varētu noteikt uzņēmējdarbības attīstību nākotnē?

- a) naudas līdzekļu pieejamība
- b) nodokļu sistēmas pilnveidošana
- c) prioritāro nozaru noteikšana
- d) ekonomiskās situācijas attīstība kopumā
- e) pieejamais atbalsts mazajiem un vidējiem uzņēmumiem
- f) ražošanas attīstība
- g) investoru piesaiste
- h) ES līdzekļu piesaiste
- i) birokrātijas samazināšana
- j) pašvaldības atbalsts uzņēmējiem
- k) infrastruktūras sakārtošana
- l) ierēdņu izglītošana

29. Kura nozare, Jūsaprāt, varētu attīstīt Ķekavas novadu?

- a) lauksaimniecība
- b) ražošana
- c) tūrisms
- d) mašīnbūve
- e) kokapstrāde
- f) būvniecība
- g) rūpniecība
- h) transports, loģistika
- i) pārtikas rūpniecība
- j) pakalpojumi
- k) tirdzniecība
- l) lopkopība
- m) energoresursu ražošana
- n) informācijas tehnoloģijas
- o) finanses

- p) kultūra
 - q) sports
 - r) izglītība
 - s) medicīna
 - t) konsultāciju pakalpojumi
 - u) cits variants
30. Kādi, Jūsaprāt, būtu galvenie veicamie pasākumi Ķekavas novada uzņēmējdarbības attīstībai?
- a) glābt no bankrota uzņēmumus
 - b) nodokļu samazināšana
 - c) kredītu pieejamība
 - d) sniegt uzņēmumiem dotācijas
 - e) darba vietu saglabāšana
 - f) investīciju piesaistīšana
 - g) infrastruktūras attīstīšana
 - h) jāsamazina birokrātija
 - i) jaunu darba vietu radīšana
 - j) ES līdzekļu piesaiste
 - k) eksporta tirgus apgūšana
 - l) jāsekmē jaunu uzņēmumu veidošana
 - m) nelegālās nodarbinātības izskaušana
 - n) cits variants

Iedzīvotāju aptaujas anketas paraugs

Labdien!

Esmu Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes studente. Šobrīd izstrādāju savu bakalaura darbu par tēmu "Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides analīze un pašvaldības loma tās attīstībā", kā ietvaros tiek veikta iedzīvotāju aptauja, kuras mērķis ir noskaidrot Ķekavas novada iedzīvotāju viedokli par uzņēmējdarbības vidi Ķekavas novadā.

Priecāšos, ja vēltīsiet aptuveni 10 minūtes sava laika un sniegsiet savu viedokli.

Anketa ir anonīma

1. Jūsu dzimums:
 - a) vīrietis
 - b) sieviete
2. Jūsu vecums:
 - a) 15 – 19
 - b) 20 – 29
 - c) 30 – 39
 - d) 40 – 49
 - e) 50 – 59
 - f) 60 – 74
 - g) 75 – ...
3. Jūsu izglītība:
 - a) pamata
 - b) vidējā
 - c) vidējā – speciālā
 - d) augstākā
4. Jūsu nodarbošanās:
 - a) vadītājs
 - b) pašnodarbinātais
 - c) speciālists
 - d) pakalpojumu un tirdzniecības darbinieks
 - e) strādnieks
 - f) mācās
 - g) pensionārs
 - h) bezdarbnieks
 - i) mājsaimnieks
5. Jūsu tautība:
 - a) latviešu
 - b) cita tautība
6. Jūsu ienākumi uz vienu ģimenes locekli:
 - a) zemi (... – 100 LVL)
 - b) vidēji zemi (101 – 150 LVL)
 - c) vidēji (151 – 200 LVL)
 - d) vidēji augsti (201 – 300 LVL)
 - e) augsti (300 - ... LVL)
7. Kurā reģionā Jūs dzīvojat?
 - a) Ķekavā
 - b) Baložos
 - c) Daugmalē
8. Vai Jūs esat apmierināts/ -a ar savas dzīves kvalitāti?
 - a) pilnībā apmierināts/ -a
 - b) pilnībā neapmierināts/ -a
 - c) drīzāk apmierināts/ -a
 - d) drīzāk neapmierināts/ -a
9. Ja Jūs neesat apmierināti ar savas dzīves kvalitāti, kāds tam ir iemesls?
 - a) zemi ienākumi
 - b) darba trūkums, bezdarbs
 - c) dzīves dārdzība
 - d) pašvaldības attieksme

- e) slikta veselība
- f) nesakārtota likumdošana
- g) nav dzīvokļa
- h) pašvaldība nerūpējas par jaunām ģimenēm
- i) mazi pabalsti
- j) neziņa par nākotni
- k) daudz jāstrādā

10. Vai Jūs esat apmierināts ar minēto pakalpojumu pieejamību Ķekavas novadā?

JĀ

NĒ

Iegūt izglītību

Apmeklēt kultūras pasākumus

Strādāt

Apgūt jaunas zināšanas, prasmes, iemaņas

Papildināt savas zināšanas, kompetenci,

paaugstināt kvalifikāciju, pārkvalificēties

Izklaidēties, pavadīt brīvo laiku

Uzsākt komercdarbību

Atrast savai kvalifikācijai atbilstošu darbu

Ietekmēt pašvaldību aktuālu jautājumu risināšanu

Atrast darbu ar Jūs apmierinošu atalgojumu

11. Vai Jums ir vēlme kļūt par uzņēmēju?

- a) jā, ir
- b) nē, nav
- c) jau esmu uzņēmējs

12. Vai Jums ir vēlme kļūt par uzņēmēju Ķekavas novadā?

- a) jā
- b) nē

13. Ja Jums nav vēlme kļūt par uzņēmēju Ķekavas novadā, kāds tam ir iemesls?

- a) nevēlēšanās uzņemties atbildību
- b) ekonomiskā situācija valstī
- c) starta kapitāla trūkums
- d) nepietiekama izglītība, zināšanas
- e) nevēlēšanās riskēt
- f) neziņa par nākotni
- g) mazs pašvaldības atbalsts
- h) kredītu nepieejamība
- i) pārāk liela birokrātija
- j) liels nodokļu slogs
- k) informācijas trūkums par iespējām
- l) negodīga konkurence
- m) liela konkurence
- n) maz pozitīvu piemēru
- o) nav uzņēmējdarbības ideju
- p) cits variants

14. Kura nozare, Jūsaprāt, varētu attīstīt Ķekavas novadu?

- v) lauksaimniecība
- w) ražošana
- x) tūrisms
- y) mašīnbūve
- z) kokapstrāde
- aa) būvniecība
- bb) rūpniecība
- cc) transports, loģistika
- dd) pārtikas rūpniecība
- ee) pakalpojumi
- ff) tirdzniecība
- gg) lopkopība
- hh) energoresursu ražošana
- ii) informācijas tehnoloģijas
- jj) finanses
- kk) kultūra
- ll) sports
- mm) izglītība
- nn) medicīna
- oo) konsultāciju pakalpojumi

No 2007. – 2013.gadam pieejami ES fondu finansējumi

Kopumā Latvijai no 2007.-2013.gadam pieejams finansējums no trīs ES fondiem - Eiropas Sociālā fonda (ESF), Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Kohēzijas fonda (KF). Kopējais fondu finansējuma apjoms ir 4,5 miljardi EUR, no tā ERAF līdzekļi – 54% jeb 2,4 miljardi EUR, KF – 34% jeb 1,5 miljardi EUR un ESF – 12% jeb 550 miljoni EUR. ESF ieguldījumu mērķis ir veicināt nodarbinātību, novērst visu veidu diskrimināciju un nevienlīdzību darba tirgū, kā arī attīstīt cilvēkresursus un veicināt informācijas sabiedrības izveidi. ERAF galvenokārt koncentrējas uz publiskās infrastruktūras uzlabošanu un uzņēmējdarbības veicināšanu. Savukārt KF finansē liela mēroga infrastruktūras attīstības projektus vides aizsardzības un transporta jomā.

ESF atbalsts pašvaldībām

ESF atbalsts izglītībai un zinātnei pašvaldībām

ESF atbalsts nodarbinātībai un sociālai iekļaušanai pašvaldībās

ESF atbalsts pašvaldību administratīvās kapacitātes stiprināšanai

ERAF atbalsts pašvaldībām

ERAF atbalsts izglītības un zinātnes infrastruktūras attīstībai pašvaldībās

ERAF atbalsts veselības aprūpes infrastruktūrai pašvaldībās

ERAF atbalsts pašvaldību transporta sistēmas attīstībai

ERAF atbalsts pašvaldību vides infrastruktūras attīstībai

ERAF atbalsts pašvaldību tūrisma infrastruktūras attīstībai

ERAF atbalsts pašvaldību kultūras infrastruktūras attīstībai

ERAF atbalsts pašvaldību mājokļu energoefektivitātes uzlabošanai

ERAF atbalsts vides aizsardzības infrastruktūrai pašvaldībās

ERAF atbalsts enerģētikai pašvaldībās

ERAF atbalsts elektronisko pakalpojumu un informācijas sistēmu attīstībai pašvaldībās

ERAF atbalsts ilgtspējīgai pilsētvides un pilsētreģionu attīstībai

Plašāka informācija pieejama: www.esfondi.lv

Avots: Valsts reģionālās attīstības aģentūra, vraa@vraa.gov.lv

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs „Ķekavas novada uzņēmējdarbības vides analīze un pašvaldības loma tās attīstībā” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: **Signija Pupurāne** _____

(paraksts, datums)

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Dr. oec., asoc. profesors **Jānis Vitkovskis** _____

(paraksts, datums)

Recenzents: Dr. oec., profesors **Andris Deniņš**

Darbs iesniegts Vadībzinību katedrā

(darba pieņēmēja paraksts, datums)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

_____. Prot. Nr. _____, vērtējums _____

Komisijas sekretāre: _____

(paraksts, datums)